

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ ПЛОВДИВ
ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

ХАВЕ КАРИ

УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ КАТО ФАКТОР ЗА
РАЗВИТИЕ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР НА КОСОВО

Автореферат

Дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научна
специалност „Организация и управление на производството

Научен ръководител
Доц. д-р Керанка Недева

Пловдив
2020

Докторската дисертация се състои от 173 страници, включително 122 обяснения, 82 таблици и 25 фигури. Използвани са 66 литературни източника.

Дисертационната работа се обсъжда и изпраща на защита от катедра „Мениджмънт и маркетинг” в Аграрен университет - Пловдив.

Защитата на дисертацията ще се проведе на година
..часи в зала на Аграрен университет Пловдив.

Всички материали са на разположение на заинтересованите от библиотеката на АС - Пловдив.

I. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА РАБОТАТА

Правителството на Република Косово осъзнава значението на функцията за възлагане на обществени поръчки и нейната роля за икономическото и социалното развитие на страната, както и приноса ѝ за присъединяването на страната към Европейския съюз в бъдеще. Създаването на системата за възлагане на обществени поръчки и процеса на нейната операционализация са тясно свързани с процеса на изграждане на държавни институции в Косово от 1999 г. нататък. От създаването си системата непрекъснато се развива, усъвършенства и усъвършенства чрез промени и адаптации институционално, законодателно и системно прилагане на редица реформи с цел да се направят обществените поръчки по-ефективни и прозрачни и в съответствие с изискванията на ЕС, основни насоки за възлагане на обществени поръчки и най-добри практики. Развитието на системата за обществени поръчки е един от стратегическите приоритети на правителството на Република Косово като част от националните структурни реформи и в контекста на реформата в публичната администрация, която правителството вече предприема и планира през следващия средносрочен план , Усъвършенстването на системата за обществени поръчки е посочено в Правителствената програма 2014-2018 г., Националната стратегия за развитие и плана за икономическа реформа. То също е обект на разглеждане и предпоставка за процеса на европейска интеграция чрез ССА и плана за неговото прилагане, оценявани ежегодно чрез доклади за напредъка на ЕК и доклади на ОИСП / SIGMA. С напредването на системата за обществени поръчки в Косово, с особен акцент върху правната и институционалната рамка, трябва да се засилят усилията за усъвършенстване на системата, особено по отношение на повишаване на ефективността, прозрачността, отчетността и професионализма на персонала, отговорен за управление на системата, особено използвайки нови системи за информационни технологии. Въпреки това през целия процес се срещат различни предизвикателства, вариращи от планиране на проекта до изпълнение на проекта. Те могат да доведат до ситуация, в която стоки и услуги и капиталови проекти ще бъдат закупени с неподходяща и по-висока цена.

Обществените поръчки имат много важна роля в Косово. Мнението на гражданите относно обществените поръчки е много отрицателно, тъй като те нямат много информация относно процедурите за възлагане на обществени поръчки. Затова значението на тази тема е да се обясни какво е обществена поръчка, какви са нейните процедури за харчене на публични пари. Изследването е от особено значение при подчертаването на необходимостта от възлагащите органи. Изследването ще има научно и практическо значение за управлението на обществените поръчки на възлагащите органи и икономическите оператори. Данните, получени от това изследване, ще помогнат на възлагащите органи да разберат значението на обществените поръчки.

Обществените поръчки са жизненоважни за икономиката на страната и поради тази причина тези много важни публични разходи трябва да се ръководят от набор от обществени принципи, ценности, най-добри практики, закони, разпоредби и процедури.

Цели, изследователски въпроси и хипотеза

Въз основа на целта на изследването са поставени следните цели и изследователски въпроси:

- **Цели:**

Цел номер 1 : За да се опише и измерване на прилагането на принципите на обществените поръчки в качеството на обществените поръчки в Косово.

Цел номер 2: Опишете и измерете влиянието на оплакванията върху качеството на обществените поръчки.

Цел номер 3: Опишете и измерете влиянието на корупцията върху качеството на обществените поръчки.

Изследователски въпроси:

Изследователски въпроси номер 1: Прозрачността влияе ли на качеството на обществените поръчки в Косово?

Изследователски въпроси номер 2: Конкуренцията влияе ли върху качеството на обществените поръчки в Косово?

Изследователските въпроси номер 3: Има ли на равно третиране / недискриминация се отрази на качеството на обществените поръчки в Косово?

Изследователски въпроси номер 4: Професионализмът влияе ли на качеството на обществените поръчки в Косово?

Изследователски въпроси номер 5: Влияят ли оплакванията върху качеството на поръчките?

Изследователски въпроси номер 6: Корупцията влияе ли върху качеството на обществените поръчки?

➤ **Основна хипотеза номер едно:**

H₀₁- Няма статистически значима връзка, която прилагането на принципите на обществените поръчки влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₁- Съществува статистически значима връзка, че прилагането на принципите на обществените поръчки влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

➤ **Под хипотеза:**

H₀₁₁- Няма статистически значима връзка, която прозрачността влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₁₁- Съществува статистически значима връзка, която прозрачността влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₀₁₂- Няма статистически значима връзка, която конкуренцията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₁₂- Съществува статистически значима връзка, която конкуренцията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₀₁₃- Няма статистически значима взаимовръзка, че равенството на третирането / недискриминацията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₁₃- Има статистически значима взаимовръзка, че равенството на третирането / недискриминацията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₀₁₄- Няма статистически значима връзка, която професионализмът влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₁₄- Съществува статистически значима връзка, която професионализмът влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

➤ **Основна хипотеза номер две:**

H₀₂ - Няма статистически значима връзка, която прилагането на жалбата се отразява на качеството на обществените поръчки в Косово.

H₂ - Съществува статистически значима връзка, че прилагането на жалбата влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

➤ **Основна хипотеза номер три:**

H₀₂ - Няма статистически значима връзка, която прилагането на корупцията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

H₂ - Съществува статистически значима връзка, че прилагането на корупцията влияе върху качеството на обществените поръчки в Косово.

Целта на изследването

Целта на настоящия документ е да осигури най-ефикасното, прозрачно и справедливо използване на публичните средства, повишаване на ефективността на системата за обществени поръчки, по-нататъшно хармонизиране с директивите на ЕС, както и всички останали финансираня и източници на възлагащите органи в Косово. Настоящият документ също така цели целостта и отчетността на служителите по обществени поръчки. Документът ще акцентира върху значението на прилагането на принципите на обществените поръчки в Косово, където казусът ще бъде на местно ниво, а именно общините в Косово.

Използвани източници на информация

Използваните източници на информация са:

Собствена Събрана информация

- Интервю с служители по обществени поръчки в косовските институции
- Икономически оператори
- Граждани на Косово

Методология и методи, използвани за анализ

За извършването на тази работа са използвани количествени и качествени методи. Гражданите и икономическите оператори бяха част от количествените проучвания, а част от качественото изследване бяха служители по обществени поръчки в Косово, чиято цел беше да разберат повече за процеса на обществени поръчки в Косово и влиянието, което принципите и жалбите за възлагане на обществени поръчки оказват върху качеството на поръчките.

Количествените въпросници се създават чрез формулярите, които Google предоставя и по този начин се разпространяват сред гражданите и икономическите оператори. Тогава отговорите дойдоха по електронен път и обработката на данни е извършена чрез SPSS версия 25 .

Качественият въпросник беше изпратен физически до служителите по обществените поръчки и отговорите бяха върнати много скоро.

Населението за количествени изследвания са граждани на Косово и икономически оператори. Тъй като извадката беше невъзможна да бъде определена по формулата на Slovin за вземане на проби, тъй като не можахме да знаем общия брой икономически оператори, ще бъде използвана стратифицираната извадка, където ще бъдат изследвани 50 икономически оператори и 200 граждани. Докато населението за

качествени изследвания беше служителите по обществени поръчки, като 21 от служителите по поръчки бяха част от извадката, т.е. 3 служители, изследвани във всеки регион.

Първичните данни са представени в таблици и графики чрез описателен анализ (средно, стандартно отклонение, минимум, максимум и честота). Този раздел ще включва демографски данни и твърдения за категории.

За да видите какво е разпределението на данните, ще направи тест за нормалност на данните, т.е. тестът на Колмогоров-Смирнов, за да провери дали разпределението на данните е нормално или ненормално. Като има предвид, че хипотезите ще бъдат проверени чрез множество линейни корелации и регресия. Но преди да се осъществи корелацията и регресията, ще се провери дали са изпълнени условията за постигането им. Първо, трябва да видим дали имаме представителна извадка въз основа на тази формула: $N > 50 + 8m$, където m - е броят на независимите променливи, който в моя случай е пет), а след това е необходим тест за нормалност, за да видим а имаме нормално разпределение на данни.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ

ГЛАВА I - ТЕОРЕТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДОСТАВКИТЕ

I.1 - ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

I.2 - ЗНАЧЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

I.3 - ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДОСТАВКИТЕ

I.4 - ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ В КОСОВО

I.5 - ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ В КОСОВО № 2003/17

I.6 - РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЖАЛБИ В ПРОЦЕСА НА ВЪЗЛАГАНЕ

I.7 - МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД НА ИЗСЛЕДВАНЕ

ГЛАВА II - АНАЛИЗ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДОСТАВКИТЕ В КОСОВО

II.1 - АНАЛИЗ НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ДАННИ ЗА КАЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

II.2 - АНАЛИЗ НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ДАННИ ЗА КОЛИЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

II.3 - АНАЛИЗ ЗА КАЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

II.4 - АНАЛИЗ ЗА КОЛИЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

ГЛАВА III - БЪДЕЩЕТО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ В КОСОВО

III.1 - РАЗВИТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

III.2 - ЕЛЕКТРОННИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

ПРЕПОРЪКИ

БИБЛИОГРАФИЯ

ПРИЛОЖЕНИЯ

II. ГЛАВНО СЪДЪРЖАНИЕ

Има различни дефиниции и мнения от различни автори за това какво е обществената поръчка и какво обхваща. По-нататък ще споменем няколко определения относно обществените поръчки. (Дули, 2011) .

Според проф. Сю Аръсмит : Правителствените поръчки обикновено се отнасят за закупуване от държавни органи от външни доставчици на продуктите и услугите, от които тези органи се нуждаят, за да изпълнят мисията си за обществена услуга (Duli, 2011) . Обществени поръчки “се отнася до закупуването на стоки, работи и услуги от публичния сектор (и субекти, които са обект на влияние от публичния сектор) (Arrowsmith, 2017) .

Според д-р Тина Ерзен : Обществени поръчки могат да бъдат описани като дейност на публични институции - държавни, местни и органи, ръководени от законно право, където публичните средства се изразходват за достигане на стоки в обществен или общ интерес (Duli, 2011) .

Според Закона за обществените поръчки в Косово, дейност по възлагане на обществени поръчки означава всяка дейност, свързана с започване или изпълнение на процедура или друга дейност, водеща до или предназначена да доведе до възлагане на обществена поръчка. Определението за обществени поръчки според косовски автор е: „Обществени поръчки са процес, който се занимава с доставката на стоки, доставката на услуги и изпълнението на строителството, като се използват публични средства, съгласно приложимото законодателство за възлагане на обществени поръчки (Bovis, Законът за обществените поръчки в ЕС, 2015 г.)

Обществени поръчки представляват съществена част от проекта за единния пазар, стартиран от европейските институции през 2011 г. Регулацията му ще въведе конкуренция и прозрачност на пазара и ще бъде гаранция за постигане на основните принципи на договорите (Bovis, Закон за обществените поръчки на ЕС, 2008 г.)) .

Според Закона за обществените поръчки на Албания: „Под обществена поръчка се разбира покупка, наем или всякакъв друг начин за договаряне на стоки, конструкции и услуги“. В Хърватия в Закона за обществените поръчки обществените поръчки се определят като „покупка на стоки и услуги, възлагане на строителни работи, закупуване или наемане или лизинг в съответствие с методите и процедурите, определени в случаите, когато поръчващият може да използва стоки или услуги, доставени ” . В Македония Законът за обществените поръчки предвижда: „Обществени поръчки са процес на използване на публични средства от някои публични органи с цел осигуряване на външни ресурси като цяло от търговски участници “ (Hajdari, 2017)

Обществени поръчки се очертаха като потенциално мощен инструмент за насърчаване на научните изследвания и иновациите, както и осигуряване на „целеви пазари“ за нови технологии. Фирмите получават стимул да харчат пари за научни изследвания, като знаят, че информиран клиент чака очакваните иновации в риска. Конкуренцията се измести от един единствен фокус върху цената към предлагането на решения, които предлагат най-голямото предимство на потребителите през целия период на използване на покупката. Особено същевременно е, че тя отваря възможности за подобряване на качеството и производителността на публичните услуги, предлагани на европейските граждани чрез внедряване на иновативни стоки и услуги. Технологиите, стартирани по този начин, след това могат да се преместят по-нататък на пазарите на частния сектор (Commissioni evropean, 2005) .

Описано в най-общи линии това, което той нарича икономически модел, политически модел и международен модел за регулиране на обществените

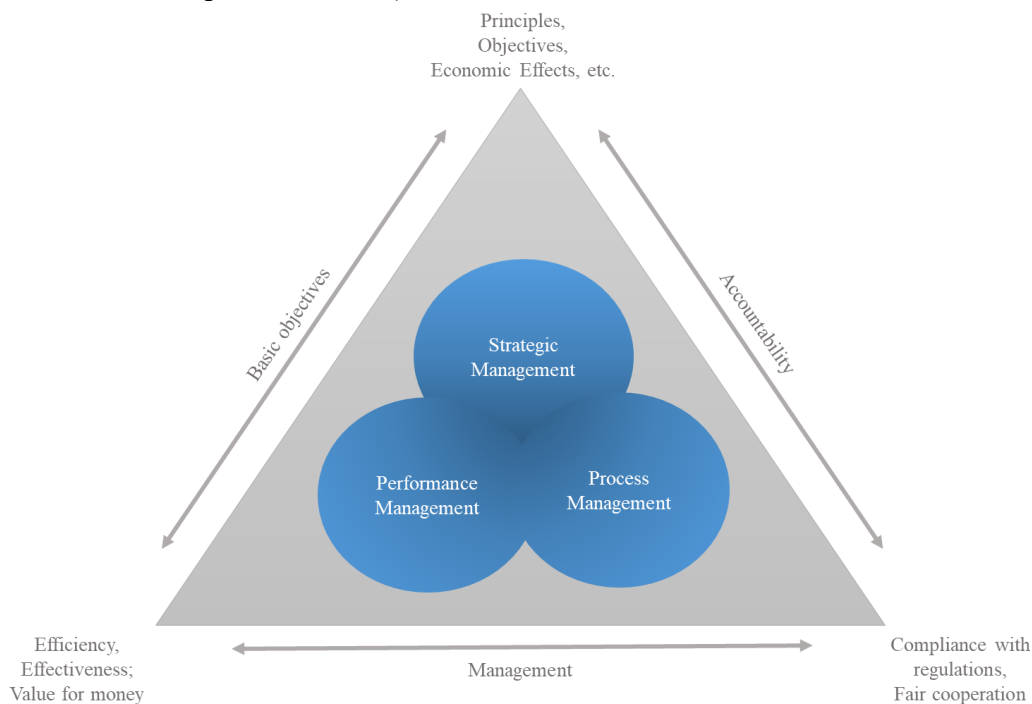
поръчки (Trepte, Регулиране на обществени поръчки, 2004). Възлагането на обществени поръчки има последици за редица области на правото, по-специално търговското и конкурентното право и административното право. Неспазването на правилата за възлагане на обществени поръчки може да накара публичните органи да бъдат съдени от неуспешни изпълнители (или техните правителства) съгласно националното законодателство, законодателството на ЕО или СТО (Trepte, Регулиране на обществените поръчки „Разбирането на крайните средства на Регламента за обществените поръчки, 2012 г.) .

В Европа областта на обществените поръчки се развива от началото на 19-ти век, като най-бързите развития настъпват след Първата световна война. Франция има добър опит в създаването на система за обществени поръчки, пълна с процедури за възлагане на поръчки, стандартно оферирание, форми и правен преглед. Това започва със закона от 17 февруари 1800 г., който се занимава главно с обществените дела (Garcia, 2009) .

В Швеция обществените поръчки са регулирани от 1800 г., въпреки че първите разпоредби обхващат само поръчки на държавни органи. През 1920 г. шведският парламент прие първия закон за възлагане на обществени поръчки, който беше променен и се прилагаше до 1994 г. Този закон беше задължителен за държавните органи, но нямаше санкционни мерки (Sundstrand, 2009) .

Обществена поръчка означава покупка, официална или друга поръчка на строителство, доставки и услуги от публични органи, използващи публични средства. Обществените поръчки включват закупуване, наемане или наемане с договорни средства, стоки, строителни работи и необходими обществени услуги от публичния сектор. Обществените поръчки включват също ситуации, при които публичните средства се мобилизират за закупуване на стоки, работи и услуги, дори ако правителството не участва пряко.

Тогава горното определение включва най-важните области на обществените поръчки, както е представено в следната таблица : (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.)

Фигура 1 . Най-известните области на обществените поръчки
Източник: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.)

Значение на обществените поръчки

Значението на обществените поръчки може да се види и по отношение на размера на разходите в сравнение с националния бюджет и БВП или размера на държавните покупки. В Косово обществените поръчки на стоки, услуги и строителни работи са около 9,4% от БВП, като за 2015 г. са вторият най-голям разход след заплати и заплати (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

Според годишния одитен доклад за 2014 г. публичните институции чрез процеса на възлагане на обществени поръчки са изразходвали около 488 милиона евро, или около 33% от бюджетните разходи на Косово, 3 малко над средното за страните членки на ОИСР през 2013 г., което е 29%. Според доклада на PPRS стойността на договорите, подписани през 2015 г., е била около 401 милиона евро, без да се включва стойността на договора за магистрала Прищина - Хан и Елезит , чиято стойност за 2015 г. възлиза на около 114 милиона евро (общо около 516,4 милиона евро) , Пазарът на обществени поръчки през 2014 г. представлява 8,9% от брутния вътрешен продукт, 4 представлява лек спад в сравнение с предходните три години, докато е по-нисък от средния за ОИСР за 2013 г., който е 12,1% (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

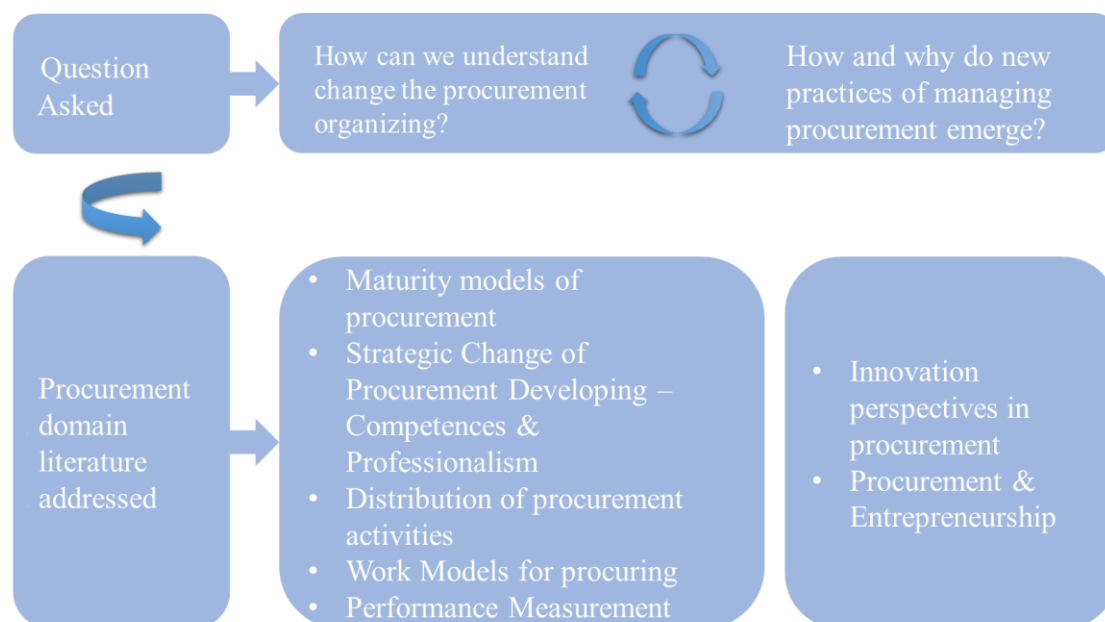
Това показва, че обществените поръчки са от жизненоважно значение за икономиката на страната и затова тези много важни публични разходи следва да се ръководят от набор от обществени принципи, ценности, най-добри практики, закони, разпоредби и процедури, произтичащи от обществената национална стратегия за обществени поръчки. Освен това обществените поръчки са важен източник на приходи за частния сектор (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

Определение за управление на доставките

Днес различните организации използват различни техники за управление, за да осъществят ефективно функциониране на своите отдели. Управлението на доставките е една такава форма на управление, при която стоки и услуги се придобиват от друга организация или фирма. Всички организации се занимават с тази форма на управление в някакъв момент от живота на бизнеса си. Това е начинът, по който се извършват поръчките и планирането на процеса, който ще гарантира нещата да протичат гладко. Известно е, че управлението на обществените поръчки помага на организацията да спести голяма част от изразходваните пари при закупуване на стоки и услуги отвън (tutorialspoint, 2015) .

Фокусът върху динамиката на управление на обществените поръчки е свързан с широко разбиране на областта и интересите, при които конкретни дейности могат да бъдат изключително предмет на проучване; например как отношенията с доставчиците могат да стимулират иновациите в придобиващата компания или как професионалистите по обществени поръчки могат да се разглеждат като предприемачи, създаващи стойност (Andreasen, 2012) .

Кадрирането на подхода към динамиката на управлението на поръчките и начина, по който литературата в областта на обществените поръчки подхожда към професионализиране на поръчките, е илюстрирана на следната фигура (Andreasen, 2012) :

Фигура 2 . Оформянето на подход към динамиката на управлението на обществените поръчки

Източник: (Andreasen, 2012)

Основните стъпки за успешното управление на поръчките са :

Спецификация и планиране - Преди всичко, компаниите трябва да съставят сплотен план за обществени поръчки и да уточнят какви услуги и стоки ще са необходими, вътрешно и външно.

Идентифициране и избор на доставчици - На следващо място , потенциалните доставчици трябва да бъдат проучени и идентифицирани. Трябва да се внимава тези доставчици да отговарят точно на нуждите на вашата компания.

Искане на предложения, договаряне и договаряне - След като потенциалните доставчици бъдат стеснени, можете да започнете да заявявате предложения и да преговаряте при необходимост. Процесът на преговори може да хвърли светлина върху надеждността и надеждността на потенциалните доставчици.

Контрол и доставка - След като сключите договор с доставчик, зависи от вашия отдел за покупки правилно да контролира всички доставки и плащания.

Измерване и анализ - Накрая , целият процес на възлагане на обществени поръчки трябва да бъде анализиран, като се използва установена система от ключови показатели за ефективност. Това ще помогне за оценка на ефикасността, ефективността на разходите, скоростта и цялостния успех на целия процес (Thomas Industry, 2020) .

Организиране на обществени поръчки

Организацията за възлагане на обществени поръчки се обяснява въз основа на тези показатели:

- зрялост Модели на поръчки
- Стратегическа промяна на обществените поръчки - Развитие на компетенции и професионализъм
- Разпределение на дейности по придобиване.
- Работни модели за закупуване
- Измерване на изпълнението на поръчките

Модели на падеж на обществени поръчки:

Най-реферираният модел на падеж е обяснен от Reck & Long, изразяващ обяснение от фазов модел, от който възлагането се счита за "пасивно", като се превръща в "интегративна" функция. Според фаза I на модела на тези автори, пасивната фаза включва функции, когато времето на купувача се изразходва за по-бързи корекции, рутинни операции, при които изборът на доставчик се основава на цената и наличността. Уместността и видимостта на обществените поръчки с други функции е ниска, висшето ръководство счита основния принос от обществените поръчки за ефективно третиране на условията за покупка, а поръчките са в дъното на организационната структура (Reck & Long, 1988) .

Също така, Фрийман и Кавинато обясняват как с течение на времето се променят поръчките. Те твърдят, че еволюционният процес трябва да бъде внимателно планиран и структуриран според ролите, човешките възможности и хармонизиран с еволюцията на самата фирма. Фаза I е чисто административна и тъй като поръчките тук са реактивни, тя насърчава разходите да минимизират поведението. Във фаза II цената все още е в речника, но в допълнение има перспектива, която изисква от персонала да притежава някои умения за управление на процесите. Авторите изтъкват, че защитните въпроси пречат на провеждането на обществени поръчки във фаза III. Тези въпроси често засягат обхвата на функцията за възлагане на обществени поръчки, изграждането на вратите на другите в компанията и традиционните мерки на силата на отдела за обществени поръчки (Freeman & Cavinato, 1990) .

Стратегическа промяна на обществените поръчки - Развитие на компетенции и професионализъм:

Процесът на промяна на стратегическите поръчки главно се фокусира върху повишаване на нивото на професионализъм и компетентност на обществените поръчки, тъй като се очаква да се повиши състоянието на обществените поръчки в компанията (Andreasen, 2012) .

Авторът Кралич изтъква, че обществените поръчки са били отговорни за много рутинни операции и вследствие на това не е имало време за извършване на необходимите дейности за добавяне на стойност. Тази работа включва осигуряване на дългосрочната наличност на критични материали и състезателни съставки в контекста на рисковете и сложността, свързани със задачата за възлагане на обществени поръчки. Така че, за да се справят с несигурността на пазарите на доставки, компаниите трябва да преминат от гледна точка на обществените поръчки към стратегическо управление на доставките (Kraljic, 1983) .

Амер твърди, че един от проблемите, с които се сблъскват обществените поръчки, за да се промени стратегическата позиция, е, че висшето ръководство не знае много за обществените поръчки и как може да допринесе за успеха на компанията. Тази липса на знания е причинена главно от висшето ръководство, което има опит в други области. Свързано предизвикателство беше, че ключовите служители по закупуване рядко се отнасят директно към висшето ръководство. Той е ефективен само когато обществените поръчки са имали силна подкрепа от ръководството и са участвали в решения на високо ниво (Ammer, 1989) .

Авторите Tassabehji и Moorhouse твърдят, че уменията са в центъра на развитието на практиките за възлагане на обществени поръчки. Проведеното от тях емпирично проучване включваше качествени интервюта с 18 висши специалисти по обществени поръчки. Те откриват, че макар уменията да имат пряко влияние върху способността на специалистите по обществени поръчки да изпълняват компетентно своята роля, степента на организационна подкрепа и вътрешното признаване на важността на ролята са основни пречки за развитието и развитието на специалистите по обществени поръчки (Tassabehji & Moorhouse , 2008) .

Измерване на изпълнението на поръчки:

Голяма част от литературата за възлагане на обществени поръчки, по-специално моделите за падеж, по един или друг начин се отнася до изпълнението на поръчките. Например, Братовчеди и Спекман свързват връзката с действителното и желаното ниво на стратегическо постижение с уменията и компетенциите, мерките за изпълнение и стратегията на предлагане в съответния ред; по този начин, ако сте измервани тактически, ще се държите тактически и т.н. (Andreasen, 2012).

Първото и най-важно предизвикателство за отделите за обществени поръчки и техните финансови директори е да създадат последователна рамка за финансова оценка на изпълнението на обществените поръчки. За да помогнете на компаниите да разработят такава рамка, е полезно да нарисувате модел по следните три измерения (Little, 2009) :

1. **Метричен показател:** Кой финансови данни и оценка на активите се считат за измерване? (напр. P&L съответния баланс или изчисляване на паричния поток, съответно счетоводно отчитане на пари или отчитане на разходите / резултатите).
2. **Референтен период:** Коя измервателна точка и референтна дата се използват? (напр. годишен бюджет спрямо реалните цифри).
3. **Дълбочина на изследване:** До каква степен се измерва създаването на стойност в контекста на покупката? Например, измервателната система отчита ли само материалните разходи или също така последващи разходи? Къде е функционалната референтна база за измерване? (напр. миналогодишни цени или бюджетни / целеви цени спрямо реалните пазарни цени) .

Van Weele и Roosemeijer твърдят, че измерването на ефективността като самостоятелна тема в областта на обществените поръчки е слабо развито, въпреки че, както видяхме в този раздел от очертаванията на моделите на зрялост, измерването на ефективността е централен елемент в управлението на поръчките (Andreasen, 2012 г.) :

„Измерването на ефективността при закупуване не може да се разглежда изолирано. По-скоро това е решаваща част от процеса на управление на покупките. Планирането и контролът вървят ръка за ръка. Ако функцията за закупуване няма ясна визия, когато стратегиите за закупуване и плановите за действие са лошо разработени и отсъства управленското отчитане, систематичното измерване и оценка на резултатите ще бъде трудно, ако не и невъзможно. Без него организацията за възлагане на обществени поръчки и закупуването не могат да бъдат контролирани “

Обществени поръчки в Косово

Обществените поръчки в Косово бяха въведени малко след войната през 1999 г. Виждайки значението на ново поле, създадено от правителството на Косово. От администрацията на Организацията на обединените нации в Косово - ЮНМИК подготви и направи първия си документ за обществени поръчки на 15 декември 1999 г., известен като Инструкция за финансова администрация № 2/1999 относно обществените поръчки, използвайки средствата за консолидиран бюджет на Косово (Duli, 2011) .

Това беше вторият документ, който стана официален в Косово веднага след Инструкция № 1/1999 на Финансовата администрация, която регламентира разходите за бюджетните процедури на Консолидирания бюджет на Косово. Тези два документа, приети непосредствено след войната в Косово, бяха основа за осъществяването и управлението на всички дейности по възлагане на стоки, строителство и услуги, както поръчки, така и дейности за стоки, от финансова гледна точка (Duli, 2011) .

Косово е на ниво подготовка в областта на обществените поръчки. В тази област е постигнат частичен напредък с по-нататъшно привеждане в съответствие с критериите на ЕС и премахване на преференциалното третиране на местните кандидати, приемането на първите стъпки към електронна платформа за обществени поръчки и по-нататъшното разширяване на централизираните обществени поръчки. Съветът за преглед на обществените поръчки също приключва окончателно след назначаването на членове на борда. Ефективното изпълнение обаче остава основно предизвикателство и обществените поръчки продължават да са изложени на риск от корупция. През следващата година Косово трябва по-специално: да подобри прозрачността на всички етапи на обществените поръчки, по-специално чрез систематичен мониторинг на изпълнението на търговете за обществени поръчки, укрепване на системата за компенсация и осигуряване на правилното функциониране на онлайн поръчките; справяне с ограниченията на капацитета на Централната агенция за възлагане на обществени поръчки; повишаване на професионализма и отчетността на институциите за обществени поръчки и осигуряване на подходящо обучение и сертифициране на служителите по обществени поръчки (Европейска комисия, 2016 г.)

Стратегията (2016-2021) и планът за действие (2016-2018) за укрепване на системата на обществените поръчки все още не са приети. Капацитет за изпълнение и прилагане - През 2015 г. бяха възложени приблизително 10 895 договора на обща стойност почти 401 милиона евро (около 7% от БВП). От тях почти 76% бяха разпределени чрез открита процедура, увеличение с 3% спрямо 2014 г. Договорите с висока стойност представляват 57% от всички договори, а средният брой на офертите е спаднал до 5,8 през 2015 г. от 6,1 през 2014 г. Отмяна на обявленията за договори през 2015 г. са спаднали до малко под 14%, от 30% през предходната година (Европейска комисия, 2016 г.) .

През март 2016 г. правителството въведе задължителни електронни поръчки за всички бюджетни организации от януари 2017 г. и е разработена необходимата платформа. Въпреки това, настоящото прилагане на електронните поръчки е изправено пред забавяне поради лошия надзор, както и слабия човешки и технически капацитет на отговорните държавни агенции. Трябва да се осигурят достатъчно ресурси за подкрепа на прилагането и поддържането на електронни обществени поръчки, включително набирането и необходимото обучение на технически и ИТ експерти. В този контекст наскоро бяха наети шестима служители на Комисията за регулиране на обществените поръчки. Рисковете и недостатъците продължават да съществуват на всички етапи на обществените поръчки. Големият брой образувания (174 възлагащи органи) крият риск от увеличаване на корупцията. Освен лошото цялостно планиране, прилагането и прилагането остават основни предизвикателства. Възлагащите органи трябва да основават възлагането на обществени поръчки на икономически най-изгодната оферта (Европейска комисия, 2016 г.) .

Косово има ниво на подготовка за обществени поръчки. Известен напредък бе постигнат с приемането на стратегията за обществени поръчки и създаването на електронна платформа за възлагане на обществени поръчки. Все пак трябва да се направи повече, за да се предотвратят нередности и корупция в цикъла на обществените поръчки. Косово трябва да се справи със слабия капацитет на институциите за обществени поръчки да управляват обществените поръчки, недостатъчното наблюдение и изпълнение на договорите и слабите системи за правни средства за защита, всички от които са уязвими от корупция в случай на обществени поръчки. През следващата година Косово трябва по-специално: по-нататък да приведе законодателството си в съответствие с европейските критерии и да гарантира

правилното прилагане на Закона за обществените поръчки; Да се увеличи капацитетът на всички институции за обществени поръчки за администриране на обществени поръчки; и за засилване на надзора и мониторинга на пълния тържен цикъл (Европейска комисия, 2018 г.)

Капацитет за изпълнение и изпълнение - През 2017 г. делът на обществените поръчки в БВП възлиза на 7,35% и възлиза на 459,7 милиона евро. От тях 87% са договорени чрез открита процедура. 98% от обществените поръчки обаче се възлагат според критерия за най-ниска цена през 2017 г., а не според най-доброто съотношение цена-качество. Забелязани са значителни разлики в цените за едни и същи позиции между различни възлагащи органи. От януари 2017 г. използването на електронни поръчки стана задължително за всички възлагащи органи, докато паралелната хартиена система все още е разрешена. В момента обаче само 3 от 12-те модула на системата за електронни поръчки работят. За да се приложат изцяло електронните поръчки, трябва да се предприемат стъпки за развитие на капацитета му за използване от участници в търга (особено малки и средни предприятия) и купувачи. Други важни въпроси, като надзор на договорите и мониторинг на управлението на договори, все още не са достатъчно приложени (Европейска комисия, 2018 г.) .

Обществените поръчки или самата дума „търг“ в Косово е почти синоним на думата „корупция“. Обществените поръчки възникнаха като необходимост от икономия на бюджет, докато практиката доказва друго. Законовите нарушения на обществените поръчки започват от самото начало, като лошото му планиране ще навреди не само на бюджета, но и на имиджа на страната като цяло. Нарушенията бяха установени и по време на фазата на оценка и сравнение на офертите. Практиката е доказала, че PRB, който е компетентен да установи правосъдие в обществените поръчки, също е извършил законово нарушение. Следователно от решенията на PRB и съдилищата става ясно, че във всички институционални връзки има законово нарушение (Ujuri & Sadiku, 2016) .

Системата за възлагане на обществени поръчки в Косово продължава да е уязвима на политическо влияние и податлива на корупция. Тази констатация се подкрепя и от доклада за напредъка на Европейската комисия за 2016 г. Случаят с намесата на министъра на финансите Авдула Хоти в системата за възлагане на обществени поръчки, анализирана в този документ, е доказателство за нестабилността на системата за възлагане на обществени поръчки, доказателство за намеса и тенденция за намеса в независими институции (Lëvizja FOL, 2016) .

Методи за възлагане на обществени поръчки

Съгласно FAI № 2/1999 могат да се използват следните методи за възлагане в зависимост от естеството на поръчката (Duli, 2011) :

- Директна поръчка с един източник
- Конкурентно пазаруване;
- Конкурентни търгове;
- Ограничено конкурентно търг;
- Двуетапен конкурс;
- Методи за обществени поръчки за консултантски услуги;
- Спешна поръчка.

Таблица 1 . Методи за възлагане на поръчка съгласно FAI № 2/1999

Метод за възлагане на обществени поръчки	Случаи, при които се прилага методът на възлагане	Основни характеристики на метода на възлагане
Директна поръчка с един източник	Директната поръчка с един източник може да се използва за стоки, строителство или спомагателни физически услуги, когато има само един възможен доставчик, за промяна на съществуващи договори, за лесно развалящи се артикули, във всички случаи, когато стойността не надвишава 1250 евро.	Договорът се подписва директно само с един доставчик, без конкуренция. Възлагащият орган е длъжен да регистрира причината за използването на този метод в регистъра на обществените поръчки.
Конкурентно пазаруване	Използва се за обикновена поръчка на стоки, услуги или работа, чиято стойност не надвишава 25 000 евро.	Публикуването в медиите не е необходимо. Трябва да се приемат най-малко три ценови оферти. Подписването на договора се извършва въз основа на най-ниската цена. Преговорите за промяна на цената са забранени
Конкурентни търгове	Това е най-предпочитаният метод за закупуване на стоки, услуги или работа за поръчки с голяма стойност.	Поканата за участие в търга трябва да бъде публикувана в медиите. Използването на тръжни документи е задължително, публично отваряне на офертите от комисията в съответния час и място. Оценката на офертата се извършва от оценителната комисия, докато възлагането на поръчката се извършва въз основа на критериите за най-ниска цена или икономически изгодна оферта.
Ограничаващо конкурентно търг	Използва се за закупуване на стоки, услуги и строителни работи, които са налични в регистъра на квалифицираните доставчици от възложителя.	Няма нужда от публикуване. Вместо това , тръжните документи се изпращат директно до ограничен брой доставчици, избрани от регистъра.
Двуетапен конкурсен търг	Използва се за големи, сложни договори, при които техническите изисквания не могат да бъдат предварително дефинирани.	Изисква се предварителна предварителна квалификация. Тръжните документи се изпращат само на квалифицирани доставчици, които са длъжни да представят техническо и финансово предложение

Подбор въз основа на квалификацията на консултантите	Този метод за възлагане на обществени поръчки се използва за стандартни, общи задачи като услуги за финансов контрол, технически проекти за прости изпълнения, за които не е обоснована необходимостта от подготовка и оценка на конкурентни предложения.	Възложителят публикува поръчката с искане за изразяване на интерес. Той подготвя списъка на задълженията, като изисква информация за опита, съответните компетенции на доставчиците за ангажиране, съставя списък с квалифицирани доставчици и избира доставчици с подходящи квалификации и референции. След приключване на процеса на оценка чрез комбиниране на технически и финансови предложения, възложителят кани избрания доставчик за договаряне на договора.
Консултантски услуги за сложни, големи и уникални поръчки	Използва се за услуги от сложен характер, при които е трудно да се определи и уточни правилния характер на поръчката поради бърз напредък в определени поръчки	При подготовката на заявката за предложения се изисква техническо предложение отделно от финансовото. Отварянето на финансовото предложение се извършва след оценката на техническата част, докато след комбинирането на тези два компонента се предлага най-подходящият доставчик за договаряне на договор.
Консултантски услуги при фиксиран бюджет	Когато предложената задача е проста, тя може да бъде определена точно в рамките на наличния бюджет.	Възложителят изготвя искането за предложение, за да посочи наличния бюджет, и изисква от доставчиците да предоставят най-добрите технически и финансови предложения в рамките на наличния бюджет.
Спешни поръчки	Спешните поръчки могат да се използват за стоки, строителство или услуги, когато поръчката е спешна, докато спешността не би могла да бъде предвидена разумно от възложителя	Ако се използва спешна поръчка, възлагащият субект включва в протокола за възлагане на поръчки бележка, в която подробно се вижда, че е изпълнено едно от горните условия за използването на метода. Причините за отклонение от тези нормални процедури се документират писмено, подписани от

		компетентния упълномощен служител за отклонения
--	--	---

Източник: (Duli, 2011)

Фази на търга

Всеки път, когато възлагащият субект прилага конкурентна тръжна процедура независимо, независимо дали е ограничена конкуренция или двуетапна конкурентна тръжна процедура, трябва да се спазват следните процедури (Duli, 2011) :

Таблица 2 . Фази на търга съгласно Фай № 2/1999

Фази на търга	описание
Известие за публикуване	Той съдържа покана за търг, която позволява на всички заинтересовани страни да получат информация за определена дейност по възлагане на обществени поръчки
Покана за търг	Той трябва да бъде публичен и да съдържа следните бележки : • Името и адресът на възложителя, който публикува покана за участие в търг; • Кратко описание на закупуването на стоки, работи и услуги; • средствата и условията за получаване на тръжни документи и мястото, където могат да бъдат получени; • Срокът, място за подаване на оферта.
Тръжни документи	Подробни инструкции за доставчиците за подготовка на оферти; • Форми за участие в търг с условията за изпълнение на дейностите по обществени поръчки и друга сигурност; • Всички условия на договора за възлагане на поръчка, които трябва да бъдат изпълнени от успешния доставчик; • Всички подробни технически спецификации относно дейностите по възлагане на обществени поръчки;
Разяснения и изменения на тръжните документи	Според FAI № 2/1999 всеки доставчик, който участва в процеса на възлагане на обществена поръчка, има право да поиска допълнителни разяснения по всеки аспект от дейността по възлагане на обществена поръчка.

Подготовка на оферти, изпълнение и други ценни книжа	Доставчикът, който участва в дадена поръчка, е длъжен да подготви офертата само въз основа на изискванията, представени от възложителя, посочени в тръжната документация.
Подаване и получаване на оферти	Доставчиците са длъжни да представят офертите си в запечатан плик, в писмен и подписан вид, отговарящ на всички изисквания на тръжната документация, на определеното място и преди крайния срок, посочен в поканата за търг.
Публично отваряне на оферти	Веднага след изтичането на определения краен срок за подаване, възложителят публично отваря всички оферти, получени преди крайния срок. Името на участника, общата цена на офертата и гаранцията за търга
Разглеждане и оценка на офертите	За всяка дейност по възлагане на поръчка възлагащият орган назначава комисия за оценка, която да проучи и оцени всички оферти. Комитетът за оценка притежава необходимите умения за проверка на съответствието на офертите с изискванията на тръжните документи, включително експертиза в областта на обществените поръчки, въпросната технология, правни и финансови въпроси.
Уведомление за възлагане и подписване на договор	Уведомлението представлява основа за договаряне на договора между страните. Преговорите се потвърждават чрез подписване на договор за договор, включващ всички споразумения между страните. Ако преговорите с препоръчания доставчик не са успешни, възлагащият орган започва преговори със следващия класиран доставчик от оценителя или одобряващия служител

Източник: (Duli, 2011) , Адаптиран от автора

Общо администриране на процедурите за възлагане на обществени поръчки

Процесът на възлагане на обществени поръчки се администрира чрез следните 8 стъпки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

- Планиране на обществени поръчки
- прогнози стойност и договор Класификация
- Определяне на процедурата за възлагане на обществена поръчка
- Подготовка на тендерното досие
- Публикация
- Откриване и оценка на офертите
- Възлагане и подписване на договора
- Управление на договори

Планиране на обществени поръчки

Това е първата стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.) .

Планирането на обществените поръчки е писмен документ, показващ:

- стоките, строителните работи и услугите, предвидени да бъдат закупени през фискалната година;
- прогнозна дата на започване на производството; и

➤ прогнозна стойност на договора

Планирането на обществени поръчки е процес, предприет от СО за планиране на дейности за период от 12 месеца. Изготвяне на годишен план за обществени поръчки :

- а) премахва необходимостта от спешни поръчки или изключения;
- б) Събира изискванията, когато е възможно, за да спечели пари и да намали разходите за обществени поръчки;
- в) Тя позволява идентифицирането на рамкови договори да предоставя ефикасен, икономически ефективен и гъвкав начин за възлагане на строителство, услуги или доставки, които се изискват непрекъснато или многократно през определен период от време; и
- г) Избягвайте разделянето на изискванията за възлагане на обществени поръчки, които до голяма степен са еднакви или взаимно свързани.

Прогнозиране на стойността и класификация на договорите

Това е втората стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки. Прогнозната стойност на обществената поръчка трябва да бъде оценена преди започване на процедурата за възлагане на обществена поръчка. Такова изчисление трябва да бъде разумно и реалистично за договора, предвиден по отношение на ефикасността, ефективността на разходите и прозрачното и справедливо използване на публичните средства и ресурси.

Въз основа на прогнозната стойност на договора договорите се класифицират в четири различни типа договори:

- ☐ Договор с висока стойност
- ☐ Договор със средна стойност
- ☐ Договор с ниска стойност
- ☐ Договор за минимална стойност (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Таблица 3 . Прогноза за стойността на договора

ПРЕДВАРИТЕЛНА СТОЙНОСТ	ДОСТАВКА	УСЛУГИ	КОНКУРС НА ДИЗАЙН		РАБОТА
			Възлагане на договор за услуги	Награди и плащания за участниците	
ВИСОКА СТОЙНОСТ	≥ 125 000 €		≥ 125 000 €	≥ 100 000 €	≥ 500 000 €
СРЕДНИ СТОЙНОСТ	<125 000 €		<125 000 €	<100 000 €	<500 000 €
	≥ 10 000 €		≥ 10 000 €	≥ 10 000 €	≥ 10 000 €
МАЛКИ СТОЙНОСТ	<10 000 €		<10 000 €		<10 000 €
	≥ 1000 €				≥ 1000 €
МИНИМАЛНА СТОЙНОСТ	<1000 €		*		<1000 €

Източник: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Кодовете за класификация на обществените поръчки според стойността, предвидена за създаването на „Идентификационен номер на обществената поръчка“ са, както следва:

Таблица 4 . Кодове за набор от прогнозирани стойности

Кодове за набор от прогнозирани стойности	
1	Страхотна цена
2	Средна стойност
3	Малка стойност
4	Минимална стойност

Източник: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Определяне на процедурата за възлагане на обществена поръчка

Това е третата стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Процедурата за възлагане на обществени поръчки ще бъде определена въз основа на:

- прогнозна стойност на рекламацията; или
- на обстоятелствата около претенция.

Прогнозната стойност на заявката ще бъде основният критерий за определяне на процедурата за възлагане. Независимо от прогнозната стойност, обстоятелствата около заявката могат да бъдат използвани като допълнителни критерии за определяне на процедурата за възлагане на обществена поръчка.

Обстоятелствата съставляват:

- а) извънредни ситуации;
- б) възможността за обезпечаване на работи, услуги или доставки от един доставчик;
- в) необходимостта от адаптиране към съществуващата работа, услуги или доставки;
- г) на сложността на търсенето.

Подготовка на тендерното досие

Това е четвъртата стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Съгласно раздел 27 от ЗОП, СО съставя тръжно досие за всеки очакван договор или конкурс за дизайн, освен ако договорът не е с минимална стойност. Досиетата за търгове и файловете за конкурс за дизайн ще бъдат подготвени, като се използват съответните стандартни формуляри, одобрени от PPRC. PPRC одобри, в зависимост от използваната процедура, стандартно досие за търг (DT) от различни видове, които могат да бъдат изтеглени от уебсайта на PPRC.

- DT за консумативи
- DT за услуги
- DT за работа
- DT за конкурс за дизайн
- ТД за обществени рамкови договори (доставки, услуги и строителство)
- DT за ценова оферта
- DT за консултантски услуги (двойна система за пликове)

Структурата на тръжната документация се състои от три части: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

ЧАСТ А - Процедура за наддаване

Състои се от две части:

- Инструкции за участниците в търга
- Информационен лист и приложения към него

Ръководството за кандидатите е стандартен формуляр, който не е необходимо да се попълва от СА.

Служителят по обществените поръчки трябва да попълни информационния лист за офертите за всяка дейност на поръчката.

ЧАСТ Б - Проект на договор

Съдържа условията, които трябва да приеме конкуриращият кандидат, така че преговорите не се допускат. Състои се от две части:

- Общи условия
- Специални условия

Общите условия не трябва да се променят

Служителят по обществените поръчки трябва да отговаря на специфични условия по време на подготовката на тръжната документация.

ЧАСТ В - Форма за участие в търга

Това е основната част на офертата, тъй като в тази част кандидатът декларира, че е проверил и приема всички условия на офертата и представя финансовото си предложение. Направено е от:

- Тръжна форма
- Ценова листа
- Вашата форма
- Ценова листа

Публикация

Това е петата стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.) .

Публикациите са един от ключовите компоненти на прозрачността. Чрез публикуване информирате потенциалните ЕО за очакваните обществени поръчки или конкурси за дизайн и за резултатите от дейностите по поръчки или конкурси за дизайн.

Има 7 вида известия:

- предварително уведомление;
- Известие за договор;
- Известие за възлагане на договор;
- Известие за анулиране на дейността по възлагане на обществена поръчка;
- Известие за анулиране на възлагане;
- Уведомяване за допълнителна информация или коригиране на грешки; и
- Известие за договор

Срокове

Таблица 5 . Редовни срокове

	Процедури		
	отворено	ограничен	Конкурентен чрез договаряне
С голяма стойност	40 дни	20 дни от получаване на исканията	10 дни получаване на искания
		40 дни за получаване на оферти	20 дни за получаване на оферти
Средна стойност	20 дни	15 дни от получаване на исканията	10 дни получаване на искания
		20 дни за получаване на оферти	20 дни за получаване на оферти
С малка стойност	5 дни	/	/
С минимална стойност	1 ден	/	/

Източник: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Таблица 6 . Ускорени срокове

	Процедури	
	отворено	ограничен
С голяма стойност	15 дни	15 дни от получаване на исканията 10 дни за получаване на оферти
Средна стойност	10 дни	15 дни от получаване на исканията 10 дни за получаване на оферти

Източник : (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Отваряне и оценка на офертите

Отварянето и оценяването на офертите е шестата стъпка в процеса на възлагане на обществени поръчки (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.)

Служителят по възлагане на обществени поръчки посочва откриваща комисия, не по-малко от 2 (двама) члена, за да отвори оферти / заявки за участие / оферти. Членовете се назначават ad hoc.

Навременните получени оферти / заявки за участие / оферти ще бъдат отворени от служителя по поръчката веднага след крайния срок за подаване (30 минути след

крайния срок) на мястото и времето, посочени в обявлението за обществена поръчка и в досието за търга, или, ако е приложимо, документът за удължаване на срока.

Офертите, получени чрез открита, ограничена или ценова процедура (различни от минималните стойности), се отварят публично, когато всеки участник в търга има право на един представител да наблюдава отварянето на офертите. (с изключение на минимални стойности), представител ще бъде публично отворен, за да наблюдава отварянето на офертите.

Възлагане и подписване на договора

Процедурата за оценка и сравнение ще доведе до класиране на офертите. Оферентът, който е представил най-добрата оферта, която е класирана според критериите за възлагане на поръчката, ще бъде възложена на поръчката. Тръжното досие, включително приложенията, определя всички съществени условия на договора и следователно няма място за договаряне на условията на договора преди подписването му (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.) .

Управление на договори

Моментът, в който икономически оператор започва да изпълнява договорните отговорности, зависи от условията и условията, посочени в тендерното досие, и от подписването на договора от оправомощените да подписват.

Терминът договор се отнася до Общите условия на договора “RFQ” и специалните условия на договора “SCC”.

КЗК обхваща всички възможни аспекти, свързани със задълженията на икономическия оператор по отношение на договора, и дефинира нарушението, основното нарушение на условията и средствата за защита във връзка с договора и определя нарушение, основно нарушение на условията и средствата за защита, приложими за всяка страна. КПК остават непроменени във формата, посочен в тръжната документация. ВКС изменя, допълва или изменя разпоредбите на ССК. Винаги, когато има конфликт, ще важат специалните условия (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.) .

Закон за обществените поръчки в Косово № 2003/17

Регламентирано е със Закон №. 04 / L-042 относно обществените поръчки на Република Косово, изменен със Закон №. 04 / L237, закон №. 05 / L-068 и Закон №. 05 / L-092 и съответното подзаконово законодателство. Законът за обществените поръчки, приет за първи път в Косово през 2003 г., беше изменен през 2007 г., за да се сближат дейностите по обществените поръчки с разпоредбите на ЕС, да се опростят някои законови изисквания, да се изяснят проблемите и да се въведат определения. Новини. Повишената гъвкавост и създаването на независим орган за преглед на обществените поръчки (PRB) бяха най-важните промени. Регламент за концесиите са били изведени от закона за предотвратяване на обръкване и несъответствие с конкретната закона за процедурата за предоставяне на концесия, която е приета през 2005 г. Значителен брой подзаконови нормативни актове, които позволяват на Закона трябва да се осъществят е изготвен, в това число стандартни формуляри за всеки тип на концесия. Notice, етичен кодекс, форма за докладване на договорите, подписани, стандартни форми на тръжни досиета , а формуляр за жалба за поръчки преглед на тялото и насоки за процедурите минимална стойност. Законът съдържа ключовите принципи за добро управление като Принципа на прозрачността , отчетността, недискриминацията, почтеността и т.н. Законодателството обикновено е в съответствие с критериите на ЕС. Той също така отразява принципите на обществените поръчки като: съотношение цена / качество, свободна конкуренция, прозрачност, равно

третиране, взаимно признаване и принцип на пропорционалност. ЗОП обаче има правен вакуум в обществените поръчки, свързани с отбраната. Съществуващото вторично законодателство до голяма степен е приспособено към разпоредбите на новото законодателство. След последните изменения (2016 г.) на закона се очаква отново да имаме процес на преглед на подзаконовите актове, засегнати от промените, както и задълбочена ревизия на Закона за обществените поръчки през 2017 г.

Р ОБЩЕСТВЕНИТЕ поръчки (8 пъти от 2003 г. насам) са причинени от различни обстоятелства, по-специално, необходимостта от адаптиране към новите разработки в областта на обществените поръчки, както и необходимостта от продължаване на привеждане в съответствие с новите ЕС-одобри директиви. Стратегическото и политическо планиране в областта на обществените поръчки може да избегне чести изменения на закона, които представляват предизвикателство за институциите, които разработват и прилагат законодателството.

Досега рамката на политиката за обществени поръчки не е имала цялостна стратегическа рамка или дългосрочни политики за развитието на системата за обществени поръчки, което също е довело до много чести промени в правната рамка за обществените поръчки. Досега политиките за възлагане на обществени поръчки бяха разгледани в рамките на цялостната стратегическа рамка, свързана със системата за управление на публичните финанси. Като има предвид, че определени сегменти за обществени поръчки се планират със специфични стратегически документи. Националната стратегия за развитие се отнася до обществените поръчки и има за цел „затваряне на пространствата за злоупотреби в системата на обществените поръчки. Прилагането на системата за електронни обществени поръчки е един от приоритетите на правителството, включени в Националната стратегия за развитие и Програмата за икономически реформи, която предвижда:

- Приемане на Националната стратегия за обществените поръчки
- Прилагане на платформа за електронни поръчки, първоначално с модул за електронни търгове
- Приемане на оперативни насоки за електронни поръчки,
- Обучение за всички служители по обществени поръчки по електронни поръчки
- Изграждане на капацитет, основно и усъвършенствано обучение.

Стратегията за обучение по обществени поръчки беше разработена и приета през 2014 г. Освен това през април 2014 г. правителството прие документа на Стратегията за публично-частни партньорства 2014-2016 г., който включва системата за възлагане на обществени поръчки при прилагане на ПЧП. Като има предвид, че аспектите на етиката и антикорупцията в обществените поръчки са разгледани от Стратегията за борба с корупцията 2013-2017 г. и нейния план за изпълнение, който се отнася до предотвратяването и борбата с корупцията при обществените поръчки и предвижда предприемането на редица мерки.

Институционалната рамка за обществени поръчки, отговорна за разработването, осигуряването, прилагането и мониторинга на прилагането на законодателството, е създадена и функционира. Основните органи, които имат основната роля на обществените поръчки в Косово, са: Комисия за регулиране на обществените поръчки (регулаторен орган), Орган за преглед на обществените поръчки (преглед на жалбите) и Централна агенция за обществени поръчки (съвместни поръчки). Други институции, които имат роля в обществените поръчки са: Косовски институт за публична администрация, Служба на генералния одитор, Агенция за борба с корупцията и Министерство на финансите в Министерството на финансите.

Комисия за регулиране на обществените поръчки (PPRC) РКПР започна да функционира през февруари 2005 г. като независима регулаторна агенция и отговаря за разработването, функционирането и надзора на системата за обществени поръчки. В съответствие със Закона за обществените поръчки Комисията е отговорна за подготовката и публикуването на подзаконови нормативни актове, включително правила за възлагане на поръчки, ръководства, насоки, стандартни формуляри, образци на договори, препоръки за подобряване на ЗОП и общата система за обществени поръчки. за правителството и парламента. В допълнение, PPRC е отговорен за:

- повишаване на осведомеността сред възлагащите органи и икономическите оператори относно рамката на обществените поръчки,
- предоставяне на помощ при прилагането и тълкуването на ЗОП и подзаконовите нормативни актове,
- мониторинг на спазването на възлагащите органи чрез ръчни и електронни системи; и
- да подпомагат КИРА (която отговаря за обучението и сертифицирането на служители по обществени поръчки) за развитие и поддържане на уменията и компетентностите на специалистите по обществени поръчки. Комисията е отговорна и за създаването и поддържането на регистъра на обществените поръчки (за обявления, покани, досиета за търгове, доклади, обжалвания и решения, свързани с всяка поръчка), за инициране и подкрепа за развитието на електронни поръчки, за поддържане на уебсайт, осигуряващ достъп до Регистъра, законите, подзаконовите актове и тяхното тълкуване, за разработването на информационна система за публикуване на известия, обхващащи цялото Косово, и за разработването и поддържането на списък на възлагащите органи. RRC трябва систематично да събира и анализира информация за процедурите за възлагане на обществени поръчки и възлаганите поръчки и да подготвя и представя на Народното събрание годишен доклад, обобщаващ всички съответни дейности.

И накрая, PPRC има отговорността да оперира и сътрудничи с други организации в страната и чужбина по въпросите на обществените поръчки. 4.5.2. Орган за преглед на обществените поръчки (PRB), PRB, който започна да функционира през август 2008 г., отговаря за разглеждането на жалби, свързани със Закона за обществените поръчки и Закона за процедурата за възлагане на концесии. PRB е квазисъдебен орган, компетентен да преразглежда решенията административни процедури, издадени от централните институции за възлагане на обществени поръчки за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки и за разглеждане на жалби от участници в процедурата за преразглеждане. PRB се състои от 5 членове, избрани от Асамблеята. Броят на персонала на PRB вече е 17 и има нужда от PRB да има 5 нови служители, съответно да прегледат експерт и професионален сътрудник. 4.5.3 Централна поръчки агенция (CPA) на функциите CPA като автономна изпълнителна агенция с широк отговорност за процедурите по възлагане на обществени поръчки на централно равнище. Основната функция на Агенцията е централната покупка. Той може да реши, че всяка процедура за възлагане на обществени поръчки, която се провежда от възлагащ орган в Косово, се ръководи от самия CPA вместо възлагащия орган, поради съображения за професионална експертиза, ефективност на разходите, ефективност или други законосъобразни въпроси, формулирани в закон относно обществените поръчки. Броят на персонала вече е 15 и има нужда CPA да има около 10 нови служители.

Анализ на управлението на доставките в Косово

Анализ на демографски данни за количествени изследвания

Част от количествените изследвания бяха 50 икономически оператори и 200 граждани, които ни дадоха информация за процеса на възлагане на обществени поръчки в Република Косово.

Анализ на демографските данни за икономическите оператори

Таблицата по-долу показва, че 18% (n = 9) от икономическите оператори са жени, а 82% (n = 41) са мъже.

Таблица 11 . Пол на икономическите оператори

		Честота	на сто	Валиден процент	Кумулативен процент
валиден	Женски пол	9	18.0	18.0	18.0
	Мъжки пол	41	82.0	82.0	100,0
	Обща сума	50	100,0	100,0	

Възрастовата таблица ни казва, че 20% (n = 10) от икономическите оператори са били на възраст 26 - 33 години, 38% (n = 19) са били на възраст 34 - 41 години, 30% (n = 15) са били на възраст 42 години - 49 години и само 12% (n = 6) са над 50 години.

Таблица 12 . Възраст на икономическите оператори

		Честота	на сто	Валиден процент	Кумулативен процент
валиден	26 - 33 години	10	20.0	20.0	20.0
	34 - 41 години	19	38.0	38.0	58.0
	42 - 49 години	15	30.0	30.0	88.0
	Над 50 години	6	12.0	12.0	100,0
	Обща сума	50	100,0	100,0	

По отношение на разпределението на операторите по региони виждаме, че 12% (n = 6) са от Прищина, 16% (n = 8) са от Митровица , 22% (n = 11) са от Педжа , 10% (n = 5)) са от Призрен , 18% (n = 9) икономически оператори са от Феризай , 10% (n = 5) са от Гжилан и 12% (n = 6) са от Джакова .

Таблица 13 . Разпределение на икономическите оператори по региони

		Честота	на сто	Валиден процент	Кумулативен процент
валиден	Прищина	6	12.0	12.0	12.0
	Митровица	8	16.0	16.0	28.0
	Пея	11	22.0	22.0	50.0
	Призрен	5	10.0	10.0	60.0
	Ferizaj	9	18.0	18.0	78.0
	Гилан	5	10.0	10.0	88.0
	Дяково	6	12.0	12.0	100,0

Обща сума	50	100,0	100,0
-----------	----	-------	-------

Тази таблица показва броя на заетите в предприятията, които се считат за икономически оператори. 20% (n = 10) от икономическите оператори имат 0 - 9 служители, 50% (n = 25) имат 10 - 49 служители, 18% (n = 9) от предприятията са имали 50 - 249 служители и само 12% (n = 6) имахме над 250 служители.

Таблица 14 . Брой служители в предприятията

	Честота	на сто	Валиден процент	Кумулативен процент
валиден 0 - 9 служители	10	20.0	20.0	20.0
10 - 49 служители	25	50.0	50.0	70.0
50 - 249 служители	9	18.0	18.0	88.0
над 250 служители	6	12.0	12.0	100,0
Обща сума	50	100,0	100,0	

По отношение на годишния оборот установяваме, че 24% (n = 12) са имали годишен оборот по-малко от 50 000 евро, 56% (n = 28) са имали годишен оборот над 50 000 евро и по-малко от 2 000 000 Евро, 16% (n = 8) имаха годишен оборот над 2 000 000 евро и по-малко от 4 000 000 евро, а само 4% (n = 2) имаха годишен оборот от над 4 000 000 евро.

Таблица 15 . Годишен оборот

	Честота	на сто	Валиден процент	Кумулативен процент
валиден По-малко от 50 000 Евро	12	24.0	24.0	24.0
Повече от 50 000 евро и по-малко от 2 000 000 евро	28	56.0	56.0	80.0
Повече от 2 000 000 евро и по-малко от 4 000 000 евро	8	16.0	16.0	96.0
Над 4 000 000 евро	2	4.0	4.0	100,0
Обща сума	50	100,0	100,0	

Анализ за Q качествени изследвания

➤ Становище на служителите по обществените поръчки относно принципа на прозрачност

Служителите по обществени поръчки бяха попитани колко прозрачен е процесът на възлагане на обществени поръчки в Косово и те заявиха, че процесът на възлагане на поръчки е достатъчно прозрачен, докато не бъдат използвани всички договори, свързани с големи и средни договори, като се използват открити, ограничени или ограничени процедури. договаряне се публикуват на официалния уебсайт за обществени поръчки в Косово и се публикуват във всекидневника.

Те също така заявиха, че подготовката на тръжните досиета и всички други необходими документи за икономическите оператори са достъпни онлайн и се подготвят на всички официални езици на Косово, както и на английски.

Според длъжностните лица по възлагане на поръчки всеки заинтересован участник в дейности по възлагане на обществени поръчки вероятно ще поиска допълнителна информация относно дейностите по обществените поръчки от служителите, които осигуряват разумен достъп до всички необходими данни, което показва доказателства за прозрачност.

Според длъжностните лица, всички страни, участващи в процеса на възлагане на обществени поръчки, независимо от гражданите, получават пълна и богата информация за целия процес на възлагане на поръчката, придружаващия търга оператор, приложен и с убедителни аргументи за причината, поради която точно този оператор е победител в търга. Като се има предвид, че цялата тази информация е достъпна онлайн за всеки, който се интересува от процеса на възлагане на обществени поръчки, показва голяма степен на прозрачност на дейностите.

➤ **Становище на длъжностни лица за възлагане на поръчки на принципа на конкуренцията**

По отношение на принципа на конкуренцията служителите по обществените поръчки заявиха, че не предприемат никаква дейност в рамките на процеса на възлагане на обществени поръчки, която би премахнала конкуренцията между икономическите оператори. За да се елиминира всеки проблем, се използват открити процедури, за да се опита да се включат колкото се може повече икономически оператори, създавайки истинска конкуренция между тях. Те заявиха, че преди закона всеки икономически оператор, кандидатстващ за търг и отговарящ на всички изисквания, посочени в обявлението за свободна длъжност, може да бъде включен в процеса на възлагане на обществена поръчка.

Според длъжностните лица конкуренцията се обработва въз основа на критериите, определени в обявлението за обществена поръчка и в досието за търга, като под тази форма изборът на икономическия оператор ще се извърши чрез лоялна конкуренция. Те също така заявиха, че се опитват да установят лоялна конкуренция, третират всички кандидати еднакво и дават възможности на нови оператори. Въпреки това обаче, официалните лица заявиха, че законът за обществените поръчки в Косово трябва да бъде изменен, за да се подобри качеството.

➤ **Становище на длъжностни лица за възлагане на поръчки на принципа на равенство / недопускане на дискриминация**

Според служителите по възлагане на обществени поръчки те се отнасят еднакво към всички икономически оператори, заинтересовани от участие в процеса на възлагане на обществени поръчки, те заявяват, че в никакъв случай не предприемат такива действия, които дискриминират или благоприятстват никой икономически оператор. Служителите по обществени поръчки заявиха, че никога не създават такива обстоятелства, които могат да доведат до териториална, лична, материална или дори организационна дискриминация.

Длъжностните лица заявиха, че при подготовката на конкурса, те се уверяват, че включват всички технически спецификации, включително относителното значение на всяка заявка, поканата за търг, тъй като в противен случай непредставените спецификации не се използват при избора на офертата. икономически оператор. Те заявиха, че изборът на спечелилия икономически оператор се основава на критериите, предписани от възлагащия орган, и гарантират, че този процес е възможно най-прозрачен.

Според тях те определят минимални квалификационни изисквания и им дават възможност да подобрят какъвто и да е документ или да внесат допълнителни документи, както и да им предоставят необходимата информация, ако се изисква и по закон.

➤ **Становище на служителите по обществени поръчки за принципа на професионализъм**

Според служителите в областта на обществените поръчки няма специална институция в Косово, която да подготвя и обновява служителите по обществени поръчки. Те заявиха, че обученията засягат професионалното им развитие и влияят положително на по-доброто качество на процеса на възлагане на обществени поръчки.

Тъй като процесът на възлагане на обществени поръчки е непрекъснато нарастващо, предоставянето на професионално обучение би улеснило разработването на процедури.

Те изразиха недоволството си от Комисията за регулиране на обществените поръчки, като заявиха, че организират само обучения, за да изпълнят задължителното си изискване за обучение на персонала в горната част на процеса на възлагане на обществени поръчки, тъй като тези обучения се организират на ниско ниво и без това да засяга тяхното напредване. Причината е продължителността на обучението, която се оказва един ден, като по този начин се отказва възможността за едnodневно обучение, където се осигурява настаняване.

➤ **Становище на служителите по обществени поръчки относно развитието на принципите на обществените поръчки в Република Косово**

По отношение на разработването на принципите за възлагане на обществени поръчки в Косово, някои служители заявиха, че няма да променят или развият нищо по отношение на принципите на обществените поръчки, а ще бъдат само привърженици на тяхното стриктно спазване.

Друга част от анкетираните заявиха, че принципите за възлагане на обществени поръчки трябва да бъдат променени, като много неща трябва да бъдат добавени и много да бъдат премахнати. Те също така заявиха, че добрите практики трябва да бъдат приети и да бъдат включени в законодателната власт .

➤ **Становище на служителите по обществените поръчки относно процеса на електронни обществени поръчки в процеса на обществени поръчки в Република Косово**

Длъжностните лица бяха попитани как процесът на електронни поръчки влияе на процеса на възлагане на обществени поръчки и те заявиха, че електронните поръчки повишават прозрачността, увеличават доверието чрез спазване на закона за обществените поръчки.

Според служителите в областта на обществените поръчки е-обществените поръчки следва да бъдат подобрени, тъй като са изправени пред множество проблеми.

Те заявиха, че идеалната поръчка ще бъде чрез взаимодействие с други сектори, например СА, по-специално сектор за планиране и съставяне на разширени измерения и сектор за надзор и управление на договорите.

Анализ за качествени изследвания

Част от количествения анализ са икономическите оператори и гражданите на Република Косово, от които ще получим информация за процеса на възлагане на поръчки в Косово.

Анализ с икономически оператори

Този раздел ще предостави описателен анализ на принципите за възлагане на обществени поръчки, качеството на обществените поръчки, оплакванията относно

процеса на възлагане и корупцията, възникнали в процеса на възлагане на обществени поръчки. Поставените хипотези също ще бъдат потвърдени.

Описателни данни за първата цел

От таблицата, която представя описателни данни за принципите за възлагане на обществени поръчки от гледна точка на икономическите оператори, виждаме, че средните стойности варират от 2,5 до 3,3 за всеки от принципите за възлагане на обществени поръчки. Това означава, че в процеса на възлагане на поръчки операторите не са били неутрални по отношение на принципа на прозрачност, не са удовлетворени от начина, по който конкуренцията се обработва в процеса, не са били много доволни от начина, по който са третиран и недискриминирани, и Всички принципи, най-ниският резултат беше принципът на професионализъм, при който операторите не бяха доволни от професионализма на служителите по обществените поръчки.

Таблица 21 . Описателни данни за принципите на обществените поръчки - Икономически оператори

	н	минимум	максимален	Означава	Std. отклонение
На принципа на прозрачност	50	1.00	5.00	3.3050	1,08125
Принципът на конкуренцията	50	1.00	5.00	2.9283	0,91241
Принципът на равенство / недискриминация	50	1.00	5.00	2.6600	0,88173
Принципът на професионализма	50	1.00	5.00	2.5100	0,75248
Валидно N (по списък)	50				

В допълнение към общата средна стойност на принципите за прозрачност на категориите, груповите твърдения също са важни и са: Всички известия за дейности за възлагане на обществени поръчки се публикуват на официалния уебсайт за обществени поръчки в Косово, като се използват открити, ограничени или договорени процедури, средната стойност е = 3,58; Интернет предоставя богата информация за всички аспекти на процеса на възлагане, средствата, победителя, аргументите защо е спечелил и изпълнението на поръчката, средната стойност е = 3,18; Служителите по обществени поръчки гарантират, че езиковите версии на предварително уведомление са в съответствие със закона и съдържат съществено идентична информация, средната стойност е = 3,30; Определеният от възлагащия орган срок за получаване на оферти или заявки за участие е достатъчен за подготовката и подаването на въпросните документи, средната стойност е = 3,16

От всички категории принципи за възлагане на обществени поръчки, най-добрият резултат имаше прозрачността, като икономическите оператори декларираха над средното ниво, че известията за дейностите по обществени поръчки са публични на официалния уебсайт за обществени поръчки на Република Косово, както и цялата необходима информация, че процесът на поръчката е достъпен онлайн и според тях срокът за получаване на офертите е достатъчен.

Таблица 22 . Описателни данни за принципа на прозрачност - Икономически оператори

Описателна статистика					
	н	минимум	максимален	Означава	Std. отклонение

Всички известия за дейности за възлагане на обществени поръчки се публикуват на официалния уебсайт за обществени поръчки в Косово, като се използват открити, ограничени или договорени процедури.	50	1	5	3.58	0.992
Интернет предлага богата информация за всички аспекти на процеса на възлагане на обществени поръчки, средствата, победителят, от аргументи защо той спечели, както и изпълнението на договора.	50	1	5	3.18	1.289
Служителите по обществените поръчки гарантират, че езиковите версии на предварително уведомление са в съответствие със закона и съдържат съществено идентична информация.	50	1	5	3.30	1.216
Определеният от възлагащия орган срок за получаване на оферти или заявки за участие е достатъчен за подготовката и представянето на въпросните документи.	50	1	5	3.16	1.283
Валидно N (по списък)	50				

В допълнение към общата средна категория на принципите на конкуренцията , групите твърдения също са важни и са: Службата за възлагане на обществени поръчки предприема всички мерки за осигуряване на конкуренция между икономическите оператори, средната стойност е = 3.20; Службата за възлагане на обществени поръчки използва открити процедури, за да гарантира участието на възможно най-много заинтересовани икономически оператори в процеса на възлагане на обществени поръчки, средната стойност е = 2,69; Дейността на обществените поръчки беше проведена в съответствие със закона и нямаше дискриминационни критерии при подготовката на тръжната документация, средната стойност е = 3,04; Служителите по обществени поръчки използват открити процедури при извършване на дейност по възлагане на обществени поръчки и при тази форма съществува истинска конкуренция при провеждането на дейностите по обществени поръчки, средната стойност е = 2,78.

Според средните стойности за всяка категория виждаме, че резултатът за принципа на конкуренцията е по-нисък от резултата за принципа на прозрачност. Така че икономическите оператори бяха по-малко съгласувани, че бяха предприети всички мерки за гарантиране на равна конкуренция между икономическите оператори, те не бяха съгласувани, че използваха открити процедури, за да гарантират участието на колкото се може повече икономически оператори, те заявиха средно, че дейността по възлагане на поръчки е в съответствие с законът и че няма дискриминация при подготовката на тръжната документация.

Таблица 23 . Описателни данни за принципа на конкуренцията - Икономически оператори

Описателна статистика					
	н	минимум	максимален	Означава	Std. отклонение
Службата за възлагане на обществени поръчки предприема всички мерки за осигуряване на конкуренция между икономическите оператори.	50	1	5	3.20	1.010

Службата за възлагане на обществени поръчки използва открити процедури, за да гарантира участието на възможно най-много заинтересовани икономически оператори в процеса на възлагане на обществени поръчки.	49	1	5	2.69	1.025
Дейността на обществените поръчки беше проведена в съответствие със закона и нямаше дискриминационни критерии при подготовката на тръжната документация.	50	1	5	3.04	1.106
Служителите по обществени поръчки използват открити процедури при извършване на дейност по възлагане на обществени поръчки и в тази форма съществува истинска конкуренция при провеждането на дейностите по възлагане на обществени поръчки.	50	1	5	2.78	0.975
Валидно N (по списък)	49				

В допълнение към общата средна за категорията на принципа за равенство / недискриминация , груповите твърдения също са важни и са: Службата за възлагане на обществени поръчки третира еднакво и еднакво всички икономически оператори, които проявяват интерес да участват в дейност по възлагане на обществени поръчки, средна стойност $e = 2,74$; Във всяко отношение службата за обществени поръчки допринесе за конкуренцията между икономическите оператори, средната стойност $e = 2,60$; При извършване на дейности по възлагане на обществени поръчки службата за обществени поръчки осигурява участието на всички заинтересовани икономически оператори по отношение на спецификата, свързана с дейността по възлагане на обществени поръчки, средната стойност $e = 2,72$; Службата за възлагане на обществени поръчки създаде условия и условия всички икономически оператори да бъдат равни, независимо от етническия, териториалния, физическия и материалния произход, средната стойност $e = 2,58$.

Въз основа на средните стойности на всяко твърдение виждаме, че операторите не са били доволни от начина, по който икономическите оператори са третирани еднакво, не са били много доволни, че служителите по поръчките са допринесли за конкуренцията между икономическите оператори, както и те средно малко над 2.5 заявиха, че службата за обществени поръчки създава условия за всички икономически оператори да бъдат третирани равни, независимо от етническия, териториалния, физическия и материалния произход.

Таблица 24 . Описателни данни за принципа на равенство / недискриминация - Икономически оператори

Описателна статистика					
	н	минимум	максимален	Означава	Std. отклонение
Службата за възлагане на обществени поръчки третира еднакво и еднакво всички икономически оператори, които проявяват интерес да участват в дейност по възлагане на обществени поръчки.	50	1	5	2.74	1.046
Службата за обществени поръчки във всяко отношение допринесе за конкуренцията между икономическите	50	1	5	2.60	0.969

оператори.					
При извършване на дейности по възлагане на обществени поръчки службата за обществени поръчки осигурява участието на всички заинтересовани икономически оператори по отношение на спецификата, свързана с дейността по възлагане на обществени поръчки.	50	1	5	2.72	1.031
Службата за възлагане на обществени поръчки създаде условия и условия за всички икономически оператори да бъдат равни, независимо от етническия, териториалния, физическия и материалния произход.	50	1	5	2.58	0.950
Валидно N (по списък)	50				

В допълнение към общата средна за категорията на принципа на професионализъм, груповите твърдения също са важни и са: Служителите по обществени поръчки изпълняват задълженията си подробно, средната стойност е = 2,62; Те винаги са готови да дадат допълнителни пояснения, средната стойност е = 2,34; Те спазват и спазват критериите за конкуренция, средната стойност е = 2.58 ; Дейностите по възлагане на обществени поръчки се изпълняват в пълно съответствие със Закона за обществените поръчки в Косово, средната стойност е = 2,50.

По отношение на категорията професионализъм виждаме, че икономическите оператори не са били достатъчно доволни от начина, по който служителите по обществени поръчки вършат работата си и тяхната точност, те не са на мнение, че служителите по обществени поръчки са готови да предоставят допълнителни разяснения, когато е необходимо, те са скептични, че те спазват критериите за конкуренция.

Таблица 25 . Описателни данни на принципа на професионализма - Икономически оператори

Описателна статистика					
	н	минимум	максимален	Означава	Std. отклонение
Служителите по обществените поръчки изпълняват задълженията си подробно.	50	1	5	2.62	0.901
Те винаги са готови да дадат допълнителни пояснения.	50	1	5	2.34	0.848
Те спазват и спазват критериите за конкуренция.	50	1	5	2.58	0.810
Дейностите по възлагане на обществени поръчки се изпълняват в пълно съответствие със Закона за обществените поръчки в Косово.	50	1	5	2.50	0.995
Валидно N (по списък)	50				

Проверка на хипотези

Преди да се провери хипотезата, вижте дали има нормално разпределение на данните, където в таблицата по-долу са представени стойности, показващи, че имаме нормално разпределение на данни, тъй като $p > 0,05$.

Тестове за нормалност

Таблица 32 . Тестове за нормалност за принцип на възлагане

	Колмогоров-Смирнов ^a			Шапиро-Wilk		
	Статистика	ге	Sig.	Статистика	ге	Sig.
На принципа на прозрачност	0.152	50	0.200	0.935	50	0.008
Принципът на конкуренцията	0.141	50	0.200	0.957	50	0.064
На принципа на равенство / недопускане на дискриминация	0.172	50	0.200	0.947	50	0.025
Принципът на професионализма	0.185	50	0.200	0.939	50	0.012

a. Lilliefors Значение Корекция

➤ Множествена линейна регресия за първата цел

Тази таблица е важна, тъй като стойността на R Square ни показва какъв процент от зависимата променлива, в нашето качество, се обяснява с независими променливи като: принцип на професионализъм, принцип на прозрачност, принцип на равенство на конкуренцията / не- дискриминация.

Така че в нашия случай 69,8% от зависимата променлива (качество) се обяснява с принципа на професионализма, принципа на прозрачността, принципа на конкуренцията, принципа на равенство / недискриминация, докато 30,2% се обясняват с променливите не са включени в модела от някаква случайна грешка. Следователно, ако броят на независимите променливи се увеличи в модела, стойността на R Square също се увеличава.

Друга важна стойност за обсъждането на анализа е тестът на Дърбин Уотсън, който показва дали има автокорелация в модела. В нашия случай установяваме, че проблемът с автокорелацията не съществува, тъй като стойността на теста на Дърбин Уотсън е 1.92.

Таблица 41 . Обобщение на модела ^a за първата цел - икономически оператори

Обобщение на модела ^a										
Модел	R	Площад R	Регулиран площад R	Std. Грешка в оценката	Статистика на промените					Дърбин-Уотсън
					R Square Change	F Промяна	DF 1	df 2	Sig. F Промяна	
1	.835 ^a	0.698	0.671	0,44179	0.698	26,009	4	45	0.000	1.992

a. Зависима променлива: качество

б. Прогнози: (постоянен), Принципът на професионализъм, Принцип на прозрачност, Принцип на конкуренцията, Принцип на равенство / недискриминация

ANOVA указва значимостта на модела като цяло. Тъй като стойността на $F = 26,009$ и значимостта $p = 0,000$ показва, че използваният модел е значителен на всяко ниво.

Таблица 42 . ANOVA за първата цел - икономически оператори

ANOVA ^a

Модел		Сума от квадрати	ге	Средният площад	F	Sig.
1	регресия	20,306	4	5.076	26,009	.000 ⁶
	остатъчен	8.783	45	0.195		
	Обща сума	29,089	49			

а. Зависима променлива: качество

б. Прогнози: (постоянен), Принципът на професионализъм , Принцип на прозрачност , Принцип на конкуренцията , Принцип на равенство / недискриминация

Преди да се обясни множественият линеен регресионен анализ, условията за регресия трябва да бъдат изпълнени. Едно от условията, които трябва да бъдат изпълнени, е нормалното разпространение, където според анализа виждаме, че имаме нормално разпределение на данните. Също така стойността на теста на Дърбин Уотсън от 1.92 показва, че няма проблем с автокорелацията, така че това условие е изпълнено и за извършване на регресионен анализ.

Също така, коефициентите на корелация между независимите променливи (Принцип на професионализъм, Принцип на прозрачност, Принцип на конкуренцията, Принцип на равенство / Недискриминация) бяха умерено слаби, така че проблемът с мултиколинearността не съществува. Мултиколинearността не се появи в нашия случай, тъй като нямаше две или повече независими променливи, които са много близки една до друга.

И така, регресионният анализ отхвърля H_{011} , H_{012} , H_{013} , H_{014} и се приема от H_{11} , H_{12} , H_{13} , H_{14} , където стойностите са дадени в модел имат положителна корелация, така че независимите променливи имат пряко влияние върху качеството. По този начин съществува статистически значима връзка, че принципът на професионализъм, принципа на прозрачността, принципа на справедливост / недискриминация влияе върху качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки.

От таблицата коефициенти на регресия, виждаме, че дори ако стойностите на тон той принципа на професионализъм, Т той принцип на прозрачност, т той принцип за равенство / недопускане на дискриминация ще бъде 0, качеството ще бъде 0,349 единици.

С увеличаването на една единица в Принципа на прозрачността, качеството ще се увеличи с 0,011 единици, с увеличаването на една единица в Принципа на конкуренцията, качеството ще се увеличи с 0,210, с увеличаването на единицата в принципа на равенство / не -дискриминация, качеството ще се увеличи с 0,425 единици, с увеличаване на единицата в Принципа на професионализъм, качеството ще се увеличи с 0,160 единици. И така, всички независими променливи имат отражение върху качеството, някои по-малко и някои повече, но всички те оказват влияние върху качеството на процеса на възлагане.

Модел:

y - Качество на процеса на възлагане

- Принцип на прозрачност

- Принцип на конкуренцията

- Принцип на равенство / недискриминация

x₄ - Принцип на професионализъм

Таблица 43 . Таблица на коефициентите на регресия за първата цел - икономически оператори

Коефициенти ^a						
Модел		Нестандартни коефициенти		Стандартизирани коефициенти	Т	Sig.
		В	Std. грешка	Beta		
1	(Константа)	0.349	0.244		1.427	0.000
	Принцип на прозрачност	0.011	0.075	0.015	0.146	0.000
	Принципът на конкуренцията	0.210	0.117	0.249	1.803	0.000
	Принципът на равенство / недискриминация	0.425	0.132	0.486	3.225	0.000
	Принципът на професионализма	0.160	0.139	0.156	1.152	0.000

а. Зависима променлива: качество

б. Прогнози: (постоянен), Принципът на професионализъм, Принцип на прозрачност, Принцип на конкуренцията, Принцип на равенство / недискриминация

➤ Проста линейна регресия за втората цел

Тази таблица е важна, тъй като стойността на R Square ни показва какъв процент от зависимата променлива, в нашето качество, се обяснява с независими променливи: оплакване.

Така че в нашия случай 11,1% от зависимата променлива (качество) се обяснява с оплакването, докато 88,9% се обяснява с променливите, които не са включени в модела, чрез някаква случайна грешка. Следователно, ако броят на независимите променливи се увеличи в модела, стойността на R Square също се увеличава.

Друга важна стойност за обсъждането на анализа е тестът на Дърбин Уотсън, който показва дали има автокорелация в модела. В нашия случай установяваме, че проблемът с автокорелацията не съществува, тъй като стойността на теста на Дърбин Уотсън е 1,543.

Таблица 44 . Обобщение на модела ^b за първата цел - икономически оператори

Обобщение на модела ^b										
Модел	R	Площад R	Регулиран площад R	Std. Грешка в оценката	Статистика на промените					Дърбин-Уотсън
					R Square Change	F Промяна	DF 1	df 2	Sig. F Промяна	
1	.333 ^a	0.111	0.093	0,73398	0.111	5.996	1	48	0.018	1.543

а. Предсказатели: (постоянен), жалба

б. Зависима променлива: качество

ANOVA указва значимостта на модела като цяло. Тъй като стойността на $F = 5.995$ и значимостта $p = 0.000$ показва, че използваният модел е значителен на всяко ниво.

Таблица 45 . ANOVA за първата цел - икономически оператори

ANOVA ^a

Модел	Сума от квадрати	ге	Средният площад	F	Sig.
1 регресия	3.230	1	3.230	5.996	.0 00 ^b
остатъчен	25,859	48	0.539		
Обща сума	29,089	49			

а. Зависима променлива: качество

б. Предсказатели: (постоянен), жалба

Преди да се обясни простият линеен регресионен анализ, условията за регресия трябва да бъдат изпълнени. Едно от условията, които трябва да бъдат изпълнени, е нормалното разпространение, където според анализа виждаме, че имаме нормално разпределение на данните. Също така стойността на теста на Дърбин Уотсън 1,543 показва, че няма проблем с автокорелацията, така че това условие е изпълнено и за извършване на регресионен анализ.

Също така, коефициентите на корелация между независимата променлива (Жалба) са умерено слаби, така че проблемът с мултиколинearността не съществува. Мултиколинearността не се появи в нашия случай, тъй като нямахме две или повече независими променливи, които са много близки една до друга. Така че, регресионен анализ отхвърля H_{02} , и се приема от H_2 , където стойностите, посочени в модела имат положителна корелация, така че независимата променлива има пряко въздействие върху качеството. По този начин съществува статистически значима връзка, че оплакването засяга качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки.

От таблицата на коефициентите на регресия виждаме, че дори ако стойността на оплакването ще бъде 0, качеството ще бъде 0,865 единици.

С увеличаването на една единица в жалбата, качеството ще се увеличи с 0,524. Така че, оплакването, но оказва влияние върху качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки.

Модел:

у - Качество на процеса на възлагане

- Жалба

Таблица 46. Таблица на коефициентите на регресия за втората цел - икономически оператори

Коефициенти ^a						
Модел		Нестандартни коефициенти		Стандартизирани коефициенти	T	Sig.
		B	Std. грешка	Beta		
1	(Константа)	0.865	0.689		1.256	0.000
	оплакване	0.524	0.214	0.333	2.449	0.000

а. Зависима променлива: качество

➤ Проста линейна регресия за третата цел

Тази таблица е важна, тъй като стойността на R Square ни показва какъв процент от зависимата променлива, в нашето качество, се обяснява с независими променливи: корупция .

Така че в нашия случай 20,5 % от зависимата променлива (качество) се обяснява с корупцията , докато 79,5 % се обяснява с променливите, които не са включени в модела с някаква случайна грешка. Следователно, ако броят на независимите променливи се увеличи в модела, стойността на R Square също се увеличава.

Друга важна стойност за обсъждането на анализа е тестът на Дърбин Уотсън, който показва дали има автокорелация в модела. В нашия случай установяваме, че проблемът с автокорелацията не съществува, тъй като стойността на теста на Дърбин Уотсън е 1,543.

Обобщение на модела ^a										
Модел	R	Площад R	Регулиран площад R	Std. Грешка в оценката	Статистика на промените					Дърбин-Уотсън
					R Square Change	F Промяна	DF 1	df 2	Sig. F Промяна	
1	.453 ^a	0.205	0.189	0,69402	0.205	12,393	1	48	0,00 0	1. 6 04

a. Прогнози: (постоянен), корупция

б. Зависима променлива: качество

ANOVA указва значимостта на модела като цяло. Тъй като стойността на F = 12,393 и значимостта p = 0,000 показва, че използваният модел е значителен на всяко ниво.

ANOVA ^a						
Модел		Сума от квадрати	ге	Средният площад	F	Sig.
1	регресия	5.969	1	5.969	12,393	.00 0 ^a
	остатъчен	23,120	48	0.482		
	Обща сума	29,089	49			

a. Зависима променлива: качество

б. Прогнози: (постоянен), корупция

Преди да се обясни простият линеен регресионен анализ, условията за регресия трябва да бъдат изпълнени. Едно от условията, които трябва да бъдат изпълнени, е нормалното разпространение, при което чрез анализ установяваме, че имаме нормално разпределение на данните. Също така стойността на теста на Дърбин Уотсън от 1,543 показва, че няма проблем с автокорелацията, така че това условие е удовлетворено и за извършване на регресионен анализ.

Също така, коефициентите на корелация между независимата променлива (корупция) са умерено слаби, така че проблемът с мултиколинеарността не съществува. Мултиколинеарността не се появи в нашия случай, тъй като нямаме две или повече независими променливи, които са много близки една до друга.

По този начин, регресионният анализ отхвърля H_0 и се приема H_1 , като се има предвид, че независимата променлива има пряко отрицателно влияние върху качеството. По този начин има статистически значима корелация, че корупцията се отразява негативно на качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки.

От таблицата на коефициентите на регресия виждаме, че дори и стойността на корупцията да е 0, качеството ще бъде 1390 единици.

С увеличаването на една единица в корупцията, качеството ще намалее с - 0,494. Така че корупцията има отрицателно въздействие върху качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки.

Модел:

у - Качество на процеса на възлагане
- Корупция

Коефициенти *					
Модел		Нестандартни коефициенти		Стандартизирани коефициенти	Sig.
		B	Std. грешка	Beta	
1	(Константа)	1.390	0.339		0.000
	корупция	- 0,494	0.140	0.453	0,00 0

а. Зависима променлива: качество

БЪДЕЩЕТО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ В КОСОВО

Обществените поръчки представляват един от стълбовете на икономическото развитие на страната, като се вземе предвид, че тя представлява една пета от вътрешния БВП, а около половината от държавния бюджет се изпълнява чрез системата за възлагане на обществени поръчки.

Процесът на реформи, промени и подобрения в системата на обществените поръчки е последван от необходимостта да се следват актуални нови развития като: подобряване на технологиите, повишаване на ефективността, отчетността и прозрачността, икономическото и социалното развитие, както и привеждане в съответствие и хармонизация нуждае. със законодателството на ЕС. Правителството бързо пристъпи към реформи, като създаде правна рамка за обществените поръчки, въпреки че няма ясна стратегия за обществени поръчки. (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

Така през този годишен период е разработена стратегия за разработване на принципите на обществените поръчки, като тази година планът за изпълнение на стратегията е забравен, с общата цел за подобряване и по-нататъшно модернизиране на интегрираната система за обществени поръчки. , Е nables по-ефективно използване на публичните средства, основани на прозрачност, конкуренция и равнопоставеност, което позволява значителни икономии на бюджета и които допринасят за цялостното икономическо развитие на Република Косово.

Планът за изпълнение на стратегията има пет конкретни цели, които целят подобряване на процеса на обществените поръчки в Република Косово. Този план има за цел да повиши ефективността в системата на обществените поръчки чрез установяване на правила и мониторинг на тяхното изпълнение и да гарантира прилагането на принципа на прозрачност и достъп до информация на всички етапи от дейността по възлагане на обществени поръчки при използване на публични средства. подобряване на отчетността, целостта, отчетността, контрола върху прилагането на политиките и законодателството в областта на обществените поръчки, обучението и развитието на професионален персонал за обществени поръчки и обогатяване на капацитета в сектора на обществените поръчки за справяне с нарастващия

пазар на обществени поръчки и ролята на очакваното му развитие в националното икономическо развитие, осигуряване на постоянно спазване на правната рамка на ЕС чрез използване на опита и най-добрите практики на държавите-членки на ЕС в областта на обществените поръчки и подобряване на комуникацията и повишаването на осведомеността за обществените поръчки в Косово (Комисия за регулиране на обществените поръчки - Република Косово, 2017 г.) ,

Развитие на обществените поръчки

В Република Косово няма специална институция, която да се занимава с разработването на принципите за възлагане на обществени поръчки, но всяка дейност по възлагане на обществени поръчки се извършва от Комисията за регулиране на обществените поръчки в Република Косово.

От създаването си системата за възлагане на обществени поръчки непрекъснато се развива, усъвършенства и усъвършенства чрез институционални, законодателни и системни промени и адаптации, осъществяващи редица реформи, за да направи обществените поръчки по-ефективни и прозрачни и в съответствие с изискванията, основните насоки. обществени поръчки и най-добрите практики на ЕС (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

Развитието на системата за обществени поръчки е един от стратегическите приоритети на правителството на Република Косово като част от националните структурни реформи и в контекста на реформата в публичната администрация, която правителството вече предприема и планира в средносрочен план (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

прозрачност

Прозрачността има за цел сред институциите за обществени поръчки в средносрочен план да се съсредоточат върху укрепването и усъвършенстването на системата за мониторинг на изпълнението не само върху спазването, но и върху ефективността на прилагането на процедурите за възлагане на обществени поръчки. Система за координация между централните институции за възлагане на обществени поръчки е много необходима и се предвижда да бъде една от първите стъпки след приемането на тази стратегия. Системата за електронни обществени поръчки ще бъде един от стълбовете за повишаване на прозрачността и ефективността на обществените поръчки, но при пълното им внедряване се очаква институциите да се сблъскат с многобройни предизвикателства, които трябва да бъдат постепенно решавани при прилагането на тази стратегия. Но за увеличаване на ефикасността и ефикасността, съвместните обществени поръчки ще бъдат един от сегментите, който оказва голямо влияние и който трябва да бъде разширен до нови артикули и към всички възлагащи органи. (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

Ефективната комуникация и достъпът до информация за обществените поръчки с всички участващи страни е една от основните предпоставки за успеха на цялата система. За тази цел е важно да се определи информацията, която ще се разпространява, средната и най-подходящата форма за разпространение на информация и получателите на информация. С цел прозрачност, КППРС подготвя и обработва годишни доклади до правителството и Асамблеята. Докладът предоставя и анализира дейностите по обществени поръчки в Косово и дава препоръки за по-нататъшно развитие на системата за възлагане на обществени поръчки. Годишните отчети се публикуват на уебсайта на РППЧ. Също така, има много информация в RRC за анализиране на пазара на обществени поръчки чрез различни известия за обществени поръчки и доклади, изпращани от възлагащите органи до RRC. Публикуваната информация е само под формата на годишни отчети и не всички данни са достъпни за заинтересованите страни (по-специално не е възможно да се извличат и обработват

данни на ниво на всеки възлагащ орган, икономически оператор или договор. Няма данни за управление на договора налични.¹² В допълнение, институциите не публикуват свои собствени планове за обществени поръчки. Евентуалното публикуване на план за възлагане на обществени поръчки би помогнало на предприятията да се подготвят по-добре за оферти в бъдещи търгове (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017) .

За да се развие принципът на прозрачност, е разработен план за изпълнение на стратегията, чиято цел е повишаване на ефективността в системата на обществените поръчки чрез установяване на правила и наблюдение на тяхното изпълнение и осигуряване на прилагането на принципа на прозрачност и достъп до информация , всички етапи на дейност по възлагане на обществени поръчки при използването на публични средства, предприемане на значителен брой действия като: създаване и функциониране на механизъм за координация между централните институции за обществени поръчки (Координационен съвет за обществени поръчки), поддържане на платформата за електронни обществени поръчки, прилагане на задължителни поръчки на централно и местно ниво, изготвяне на закон за електронния подпис, създаване на електронна комуникационна платформа за обществени поръчки за обмен на информация и знания за обществените поръчки, изработване на списък на проблемите в системата на ПП, които коригиращите мерки трябва да бъдат променени (издаване на административни инструкции или обяснения, промяна на вторичното законодателство, мониторинг на изпълнението на договорите чрез анализ на пазарните цени и цените на обществените поръчки и рамковите споразумения, разработване на централизирани процедури и използване на рамкови договори) . , публикуване на целия опит и решения на КНР относно жалби и мониторинг на публикациите, представени от възлагащите органи за публикуване (Комисия за регулиране на обществените поръчки - Република Косово, 2017 г.) .

Предотвратяване на мониторинга на неправилното приложение

Отчетността е централният стълб на всяка система за обществени поръчки. Без прозрачни и отчетливи системи, които дават възможност на институциите и гражданите да се ангажират по взаимно отговорен начин, огромните ресурси, канализирани чрез системи за обществени поръчки, дават риск от увеличена корупция и злоупотреба със средства. Дори в системи с ниска степен на корупция, публичният и гражданският надзор може да помогне за идентифициране на неефективност, повишавайки ефикасността и ефикасността на обществените поръчки за подобряване на доставката на услуги, които в крайна сметка са от полза за гражданите (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017) .

Отчетността е едно от основните предизвикателства на системата за възлагане на обществени поръчки, но и на системата на управление като цяло. В услуга за подобряване на настоящата ситуация, стратегията има за цел да се съсредоточи върху определянето и изясняването на ролята и отговорностите на политическото и административното управление при прилагането на процедурите за обществени поръчки и ролята на самите звена за обществени поръчки и техните взаимоотношения в средносрочен план. с други структури в рамките на институциите. В допълнение, системата за отчетност за нарушенията трябва да бъде засилена както за длъжностните лица по обществените поръчки, така и за безотговорните икономически оператори, както се изисква от закона за обществените поръчки и други съответни закони (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.) .

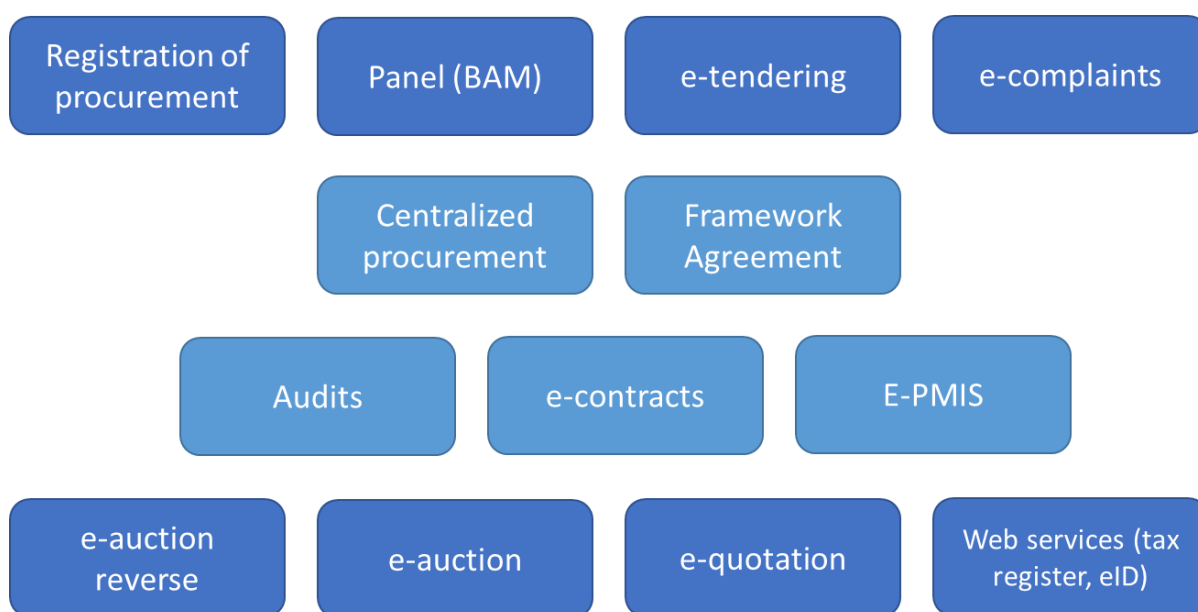
е-поръчки

Електронните поръчки се прилагат като част от по-голяма инициатива за управление на бизнес процеси. Общите цели включват икономия на разходи,

подобряване на ефективността и по-голямо стратегическо и конкурентно вземане на решения, подкрепени отчасти чрез използване на електронни поръчки за (PurchaseControl, 2019) .

- Автоматизиране и оптимизиране на бизнес процеси.
- Постигнете подобрена прозрачност и достъп до всички данни за разходите.
- За да се подобри сътрудничеството, анализ и вземане на решения чрез централизирано управление на данните.
- Намалете отпадъците, неефективността, похарчените разходи и човешките грешки.
- Сопнест всички приложения, включително съществуващото планиране на ресурсите на предприятието (ERP), счетоводство, управление на клиенти и на ресурсите (CRM) решения, за да се създаде сплотена софтуер, продиктувана от споделена ефективност.

Използването на информационни технологии за публичния сектор, и по-специално за системата за възлагане на обществени поръчки, е съществен елемент за повишаване на ефикасността и ефикасността при прилагането на закона за обществените поръчки. Електронните поръчки ще имат многоизмерни ефекти, като увеличаване на прозрачността, предотвратяване на злоупотреби, увеличаване на конкуренцията и повишаване на отчетността и доверието при прилагане на процедурите за възлагане на обществени поръчки. В бъдеще електронните поръчки също ще спомогнат за улесняване на мониторинга, тъй като данните за работата на възлагащите органи могат да бъдат извлечени от системата. Но предизвикателството ще бъде как електронните поръчки могат да генерират данни и какъв капацитет има в КПРК, СРА и възлагащите органи за управление и използване на електронната система. Електронните поръчки се състоят от следните компоненти: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.)

Фигура 25 . Електронна платформа за възлагане на обществени поръчки

Източник: (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2017 г.)

Предвид бързите темпове на развитието на информационните технологии, е от съществено значение да се следи и за законовите промени. Процесите на правна промяна са изключително сложни и отнемат време да се променят, така че е необходимо разработването на закон, който да позволява регулирането на много

технически аспекти, гъвкави процеси и прилагане на по-нови практики в обществените поръчки чрез подзаконовни нормативни актове. Във всички системи, преминали фазата на електронните обществени поръчки, са направени такива правни адаптации, така че Косово трябва да адаптира законодателната си система към най-новите развития в използването на електронни средства (Комисия за регулиране на обществените поръчки, 2019 г.) .

Въз основа на това можем да кажем, че софтуерът за електронни поръчки улеснява управлението на потока от документи чрез автоматизация и електронно генериране и предаване на всички документи, свързани с покупката, на доставчици. Платформата за обществени поръчки спомага за оптимизиране на бизнес процесите, като ускорява цикъла на поръчките (PurchaseControl, 2019) .

Предимства и недостатъци

Чрез електронните поръчки можете да постигнете: (PurchaseControl, 2019)

По-голям контрол на процесите и ефективност . Изкуственият интелект и машинното обучение са мощни инструменти за автоматизация на процесите и можете да ги използвате за:

- Създайте изравнен, подходящ за ролята достъп до споделени данни
- Изградете безконтактни процеси за всичките си критични работни процеси (в комплект с непредвидени маршрутизации
- за одобрения)
- Създайте каталози на доставчици, свързани с управление на договори, така че всяка поръчка за стоки и услуги се извършва с подходящия доставчик, на най-добрата цена, с най-добрите възможни условия и стимули - без прекомерен риск от мавъррик харчене или измама с фактури.

Подобрена комуникация и организация . Централизираното облачно управление на данни означава, че всички са на една и съща страница, независимо дали са в офиса или на хиляди мили, които правят бизнес на своя таблет, лаптоп или смартфон.

Автоматизацията и интеграцията премахват точките на задушаване, блокирането на пътя и ненужните човешки грешки, подобрявайки общата ефективност, като същевременно намаляват разходите и отпадъците.

Централизираното и цялостно съхранение на данни също така улеснява използването на важни инструменти за анализиране на данни за извличане на полезни изводи и полезни прогнози, изградени върху пълна, достоверна информация.

Значителна икономия на разходи . Оптимизацията на процесите генерира незабавни и дългосрочни спестявания чрез първоначални и непрекъснати подобрения в ефективността. Вашият персонал може да спре да отделя време и ресурси за задачи с ниска стойност и да прехвърли фокуса си към тези с висока стойност. И можете да реализирате още по-големи икономии на разходи чрез намалена необходимост от режимни разходи, брой работни места или инвестиции в хардуер, софтуер и дори офис консумативи (автоматизирани, цифрови процеси използват много по-малко, хартия и материали, отколкото традиционните, ръчни работни процеси).

Предизвикателства на електронните обществени поръчки

За съжаление практиките за електронни поръчки имат някои ограничения и рискове като (BINUS Higher Education. 2017) :

- Общите разходи (TCO) може да са твърде високи.
- Може да е обект на хакерски атаки.
- Може да е трудно да накарате доставчиците да си сътрудничат по електронен път.
- Системата може да е твърде сложна (например, когато използва традиционна EDI)

- Може да е трудно да има вътрешна и външна интеграция (понякога включва различни стандарти).
- Технологията може да се променя често.

На практика в процеса на възлагане на обществени поръчки се срещат различни проблеми, вариращи от планиране до изпълнение на проекта. Като такива ние изтъкваме случаите, при които се набавят неподходящи и скъпи капиталови стоки, услуги и проекти; липса на опит в планирането и провеждането на тръжни процедури, особено в малките възлагащи органи; служители по поръчки; използването на съвременни практики за възлагане на обществени поръчки, като рамкови споразумения и централни поръчки, които увеличават стойността на парите, но капацитетът за управление и прилагане на системата не е подготвен адекватно. Трябва да се каже, че обществените поръчки в Косово все още не са изцяло в съответствие с европейските стандарти и има проявление на корупция. И така, предизвикателствата в тази област са огромни (Хайдари, 2017) .

Заклучения

➤•Заклучения относно принципа на прозрачността

Според отговорите на служителите за възлагане на обществени поръчки заключаваме, че процесът на възлагане на обществени поръчки е доста прозрачен, докато всички договори, свързани с големи и средни договори, използващи открити, ограничени или договорени процедури, не бъдат публикувани на официалния уебсайт за обществени поръчки в Косово. и публикувани в ежедневника. Ние заключаваме също, че подготовката на тръжните досиета и всички други необходими документи за икономическите оператори са достъпни онлайн и се подготвят на всички официални езици на Косово, както и на английски. Всяка заинтересована страна, участваща в дейностите по възлагане на обществени поръчки, заключаваме, че е възможно да се поиска допълнителна информация за дейността по възлагане на поръчки от служителите по поръчката, т.е. служителите по поръчката предоставят на заинтересованата страна разумен достъп до всички необходими данни, което показва запис на прозрачността.

След анализа на качествените въпросници стигаме до заключението, че всички страни, участващи в процеса на възлагане на поръчки, без да изключваме гражданите, получават пълна и богата информация за целия процес на поръчка, за спечелилия търг оператор, приложени и убедителни аргументи за това защо точно този оператор е победител в търга. Като се има предвид, че цялата тази информация е достъпна онлайн за всеки, който се интересува от процеса на възлагане на обществени поръчки, тя показва голяма прозрачност на дейностите.

Въз основа на количествения въпросник заключаваме, че икономическите оператори и гражданите са умерено доволни от прозрачността на процеса на възлагане на обществени поръчки. Така че в този случай имаме конфликт между казаното от служителите по обществените поръчки и казаното от икономическите оператори и гражданите.

Също въз основа на стойността на коефициента на корелация и множествената линейна регресия , заключаваме, че принципите за възлагане на обществени поръчки влияят на качеството на процеса на възлагане на поръчки в Република Косово.

➤•Заклучения относно принципа на конкуренцията

Относно принципа на конкуренцията, заключаваме, че служителите по обществени поръчки не предприемат никаква дейност в рамките на процеса на

възлагане на обществени поръчки, която би премахнала конкуренцията между икономическите оператори. За да се елиминира всеки проблем, се използват открити процедури, за да се опита да се включат колкото се може повече икономически оператори, създавайки истинска конкуренция между тях. Заклучаваме, че преди закона всеки икономически оператор, кандидатстващ за търг и отговарящ на всички изисквания, посочени в обявлението за свободни работни места, може да бъде включен в процеса на възлагане на обществена поръчка.

Въз основа на отговорите на служителите по обществените поръчки заклучаваме, че конкурсът се обработва въз основа на критериите, посочени в обявлението за обществена поръчка и в досието за търга, в тази форма изборът на икономическия оператор ще бъде чрез лоялна конкуренция. Служителите по обществени поръчки се стремят да създават лоялна конкуренция, те се отнасят еднакво към всички кандидати и дават възможности на новите оператори. Въпреки това обаче, заклучаваме, че служителите по обществените поръчки заявиха, че законът за обществените поръчки в Косово трябва да бъде изменен, за да се подобри качеството.

Въз основа на количествените изследвания заклучаваме, че икономическите оператори и гражданите са умерено доволни от начина, по който конкуренцията се обработва в процеса на възлагане на обществени поръчки, като са скептични, че подборът на икономически оператори се извършва въз основа на закона и при спазване на спецификата на конкуренцията.

Ние се заключи, че има разминаване между това, което беше заявено от длъжностни лица, възлагане на обществени поръчки и това, което стопанските субекти и гражданите интервюираните.

Също така въз основа на коефициента на корелация и множествената линейна регресия заклучаваме, че принципът на конкуренцията влияе върху качеството на поръчките.

➤·Заклучения относно принципа за равенство / недопускане на дискриминация

Заклучаваме, че според служителите, отговарящи за обществените поръчки, те се отнасят еднакво към всички икономически оператори, които се интересуват от участие в процеса на възлагане на обществени поръчки, те заявяват, че в никакъв случай не предприемат такива действия, които дискриминират или благоприятстват някой икономически оператор. Ние заклучаваме също така, че те никога не създават такива обстоятелства, които могат да доведат до териториална, лична, материална или дори организационна дискриминация.

Длъжностните лица заявиха, че при подготовката на конкурса, те се уверяват, че включват всички технически спецификации, включително относителното значение на всяка заявка, поканата за търг, тъй като в противен случай непредставените спецификации не се използват при избора на офертата. икономически оператор. Те заявиха, че изборът на спечелилия икономически оператор се основава на критериите, предписани от възлагащия орган, и гарантират, че този процес е възможно най-прозрачен.

Ето защо, въз основа на качествения анализ, заклучаваме, че служителите по обществените поръчки определят минимални изисквания за квалификация и дават възможност да подобрят всеки документ или да представят допълнителни документи, както и да предоставят необходимата информация, ако се изисква и по закон.

Също така, въз основа на количественото изследване, заклучаваме, че икономическите оператори и гражданите са почти средно доволни от равенството в третирането и избора на икономически оператор. Някои от анкетираните са на мнение, че е налице дискриминация между най- кандидати и че не всичко е направено доста.

Въз основа на коефициента на корелация и множественната линейна регресия заключаваме, че принципът на равенство / недискриминация влияе върху качеството на процеса на възлагане.

Изводи за принципа на професионализма

Въз основа на качествените изследвания и отговорите на служителите, отговарящи за обществените поръчки, заключаваме, че в Косово няма специална институция, която да подготвя и дава възможност на служителите по обществени поръчки. Те заявиха, че обученията засягат професионалното им развитие и влияят положително на по-доброто качество на процеса на възлагане на обществени поръчки.

Тъй като процесът на възлагане на обществени поръчки е непрекъснато нарастващо, предоставянето на професионално обучение би улеснило разработването на процедури.

Заключаваме също така, че служителите по обществени поръчки в Косово декларират недоволни от Комисията за регулиране на обществените поръчки, като заявяват, че те организират само обучения, за да изпълнят задължителното си изискване за обучение на служители, които отговарят за процеса на възлагане на обществени поръчки. , тъй като тези обучения имат организация на ниско ниво и не оказват влияние върху тяхното напредване. Причината е продължителността на обучението, която се оказва един ден, като по този начин се отказва възможността за едnodневно обучение, където се осигурява настаняване.

Въз основа на количествените изследвания и отговорите на икономическите оператори и гражданите заключаваме, че икономическите оператори и гражданите не са доволни от професионализма на служителите по обществените поръчки. Това е единственият принцип, който донесе единство между трите страни, участващи в проучването, тъй като дори служителите по обществени поръчки не бяха доволни от предлаганите възможности за напредък и професионален растеж.

Също така въз основа на коефициента на корелация и множественната линейна регресия заключаваме, че принципът на професионализъм значително влияе върху качеството на процеса на възлагане.

➤ Заключение относно развитието на принципите на възлагането

Въз основа на качествени изследвания относно развитието на принципите за възлагане на обществени поръчки в Косово, заключаваме, че някои служители заявиха, че няма да променят или развият нищо по отношение на принципите на обществените поръчки, а само ще спазват стриктно спазването им. Заключаваме също, че друга част от анкетиранияте заявиха, че принципите за възлагане на обществени поръчки трябва да бъдат променени, като много неща трябва да бъдат добавени и много да бъдат премахнати. Те също така заявиха, че добрите практики трябва да бъдат приети и да бъдат включени в законодателната власт.

➤ заключения за отражението на - поръчки на Процеса за обществените поръчки

От качественото изследване служителите бяха попитани как процесът на електронните поръчки засяга процеса на възлагане на обществени поръчки и те заявиха, че електронните поръчки повишават прозрачността, увеличават достоверността, като се съобразяват със закона за обществените поръчки. Според служителите в областта на обществените поръчки заключаваме, че електронните поръчки трябва да бъдат подобрени, тъй като са изправени пред множество проблеми.

Те заявиха, че идеалната поръчка би била чрез взаимодействие с други сектори, например СА, по-специално сектора за разширено планиране и съставяне на измерения и сектора за надзор и управление на договорите, тъй като има забавяния.

➤ **Заключения относно жалби в процеса на възлагане на обществени поръчки**

Въз основа на количествените изследвания гражданите и икономическите оператори ни дадоха информация, че времето за обжалване на процеса на възлагане на поръчки не е достатъчно, те заявиха, че този срок ще бъде значително удължен. Те бяха малко доволни от крайния срок за отговор на жалбата, като посочиха, че отговорът на жалбата е забавен. Според тях те са умерено доволни от начина, по който е обработена жалбата срещу решението за търг. Въз основа на всичко това заключаваме, че процесът на подаване на жалби не е много прозрачен.

Също така, въз основа на коефициента на корелация и простата линейна регресия, заключаваме, че процесът на подаване на жалби влияе върху качеството на поръчките.

➤ **Заключения относно корупцията в процеса на възлагане на обществени поръчки**

Въз основа на количествените изследвания заключаваме, че гражданите и икономическите оператори не са били доволни от начина, по който се е провеждал процесът на възлагане на обществени поръчки. Те заявиха, че има корупция в процеса на възлагане на обществени поръчки и че етичното ниво на длъжностните лица е умерено ниско. Заключаваме също така, че корупцията е недостатъчно докладвана от икономически оператори и граждани, както и разследващи органи като полиция и прокуратура нямат много общо с борбата с корупцията, която се случва в процеса на възлагане на обществени поръчки.

Също така, въз основа на коефициента на корелация и обикновената линейна регресия, корупцията се отразява неблагоприятно върху качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки, което означава, че колкото по-висока е корупцията в процеса на възлагане, толкова по-ниско е качеството и обратно. Така че корупцията и качеството са обратно пропорционални.

➤ **Заключения относно качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки**

По отношение на качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки въз основа на количествените изследвания заключаваме, че гражданите и икономическите оператори бяха умерено доволни от качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки. Те бяха умерено удовлетворени, че прозрачността на обществените поръчки, третирането на конкуренцията, справедливостта в процеса на възлагане на обществените поръчки, професионализъмът на длъжностните лица е висока, също бяха недоволни от разглеждането на жалби относно процеса на възлагане на обществени поръчки. Въз основа на тази статистика заключаваме, че качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки не е на задоволително ниво и трябва да се направи много работа за по-нататъшно насърчаване на принципите на обществените поръчки и намаляване на нивото на корупция, тъй като това са някои от показателите, които оказват влияние върху качеството на обществените поръчки.

Препоръки

- Тъй като икономическите оператори и гражданите не бяха удовлетворени от принципа на прозрачност, препоръчваме прозрачността да бъде подобрена, като гарантира, че всички дейности за възлагане на обществени поръчки се

публикуват на официалния уебсайт и са достъпни за всички заинтересовани страни.

- Препоръчваме цялата информация за аспектите на обществените поръчки, спечелилия търга и причината за избрания победител да бъде достъпна онлайн, като елиминира всички неудобства, които конкурентите могат да имат.
- Тъй като операторите са заявили, че крайният срок за получаване на оферти не е достатъчен за подготовката на необходимата документация, препоръчваме този срок да бъде удължен, за да могат операторите да подготвят необходимата документация и да направят заявленията навреме.
- Тъй като принципът на прозрачност влияе върху качеството на обществените поръчки, препоръчваме този принцип да бъде доразвит чрез въздействие върху качеството на процеса на възлагане.
- Препоръчва се да се обърща повече внимание на процеса на подбор на икономическия оператор, като не се елиминира конкуренцията между икономическите оператори.
- Препоръчваме да се измени Законът за обществените поръчки в Република Косово, който да повлияе на тази нарастваща форма на качество на процеса на обществените поръчки.
- Препоръчваме да обърнете по-голямо внимание на избора на икономическия оператор, като третирайте всички кандидати еднакво.
- Тъй като принципът на равенство / недискриминация доведе до въздействие върху качеството на процеса на възлагане на обществени поръчки, препоръчваме да се обърне повече внимание на равното третиране на всички кандидати, като по този начин се повиши качеството на процеса на възлагане.
- Препоръчваме навреме да организирате по-чести и по-продължителни тренировки.
- Препоръчва се да се ангажира конкретна институция, която подготвя и обучава персонал в областта на обществените поръчки.
- Като се има предвид, че никоя от участниците в изследването не е била доволна от професионалния аспект на служителите по обществени поръчки и предвид влиянието на този принцип върху качеството на обществените поръчки, препоръчваме да се предприемат стъпки и да се разработят стратегии, които биха били във функцията на професионално обучение на служители по обществени поръчки.
- Препоръчва се по време на обучението да се осигури настаняването и всички обучавани да получат сертификати.
- Препоръчваме да се използват добри практики за принципите на обществените поръчки и да се включат в законодателната власт.
- Тъй като твърденията бяха, че електронните поръчки са недостатъчни, препоръчваме да обърнете по-голямо внимание на електронните поръчки и да ги развиете до степен, в която тя отговаря на нуждите и изискванията на заинтересованите страни.
- Препоръчваме да удължите времето за подаване на жалба.
- Препоръчваме отговорът на жалбата относно процеса на възлагане да бъде по-бърз, тъй като процесът на подаване на жалби оказва влияние върху качеството на процеса на възлагане.
- Препоръчваме процесът на подаване на жалби да бъде по-прозрачен чрез публикуване на всички жалби и решения на уебсайта за обществени поръчки на Република Косово.

- Препоръчваме да се вземат мерки за намаляване на корупцията в процеса на възлагане на обществени поръчки, налагане на строги санкции в случай на нарушаване на трудовата етика.
- Препоръчваме на гражданите и икономическите оператори да съобщават за нередности или актове на корупция в полицията или прокуратурата, като декларират всички нарушения, които виждат при провеждането на процеса на възлагане на обществени поръчки.

III. Справка за приносите в дисертационния труд

В дисертационния труд могат да бъдат открити следните по-важни приноси с научен и приложен характер:

1. Изяснена е същността на управленските процедури в земеделския сектор;
2. Разработена е концептуална рамка за оценка на процедурите при обществени поръчки в земеделския сектор в Косово;
3. Анализирани са и е оценено влиянието на обществените поръчки за развитие на земеделието в Косово;
4. Направени са препоръки за подобряване на процедурите свързани с управление и изпълнение на обществените поръчки в Косово.

IV. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ

- 1 . Хава Кари . Мотивация на служителите . Knowledge - International Journal, vol.31.05, юни, 2019, стр. 1625-1628, ISSN 2545-4439 ISSN 1857-923X
- 2 . Хава Кари . Мотивация за добро поведение . Knowledge - International Journal, vol.31.05, юни, 2019, стр. 1345-1348, ISSN2545-4439 ISSN 1857-923X
- 3 . Havë Qarri, Jusuf Fejza . Мотивационните фактори, които . Knowledge - International Journal, vol.28.5 декември 2018 г., стр. 1563-1566, ISSN2545-4439 ISSN 1857-923X
- 4 . Havë Qarri, Jusuf Fejza . Условия на работа като мотивация за служителите . Знание - International Journal, vol.28.1 декември 2018 г., стр. 341-34, ISSN2545-4439 ISSN 1857-923X